

JAARVERSLAG 2014

HAKRINBANK

Suriname Conservation Foundation bestaat 15 jaar!

Hakrinbank trotse partner in het “Green Partnership Program”.

Suriname Conservation Foundation (SCF), die zich ten doel stelt het beschermen, bevorderen en in stand houden van de biodiversiteit in Suriname, vierde onlangs haar 15 jarig jubileum. De stichting werkt doelgericht aan de bewustwording van de gemeenschap over het belang en de bescherming van ons natuurlijk milieu. Zij doet dit middels uitvoering en sponsoring van diverse projecten die bevorderlijk zijn aan haar doelstellingen. Een belangrijk project is het “Green Partnership Program” waarbinnen nauw wordt samengewerkt met vooraanstaande Surinaamse bedrijven die de doelstellingen van SCF en ondersteunen en daadwerkelijk willen uitdragen tot de realisatie daarvan. Zij bevorderen en promoten in hun bedrijfsvoering een groene bewustwording en een groene economie. Dit programma bestaat al 5 jaar en inmiddels participeren 15 vooraanstaande bedrijven hierin.

De Hakrinbank is sinds 2011 partner in het “Green Partnership Program”, waarmee wij uiting geven aan onze ondersteuning van de doelstellingen van dit programma. Dat houdt voor onze bedrijfsvoering in dat wij bij de financiering van projecten ook nagaan wat de eventuele milieu-effecten kunnen zijn. Indien deze negatief zijn, zullen wij de ondernemer vragen om deze weg te werken of zullen wij geen financiering ter beschikking stellen. Onze bank is ook bereid een belangrijke bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van een groene economie middels financiering van goed bevonden projecten op dit gebied.

In dit jaarverslag willen wij het belang van natuur en milieu, alsook van de vergroening van onze economische ontwikkeling, benadrukken. Dit is de reden waarom wij hebben gekozen om prachtige natuurfoto's zowel op de omslag als in het verslag te plaatsen. Verder belichten wij enkele bedrijven die reeds actief zijn in de groene economie. Laten wij het goede werk van de jubilerende SCF te allen tijde ondersteunen!

Cover foto:

Magnificent fregatebird / Fregatvogel / Fregata magnificens.

Fotograaf: Erwin Nelis

Inhoudsopgave

05	Missie, visie en kernwaarden
06	Organogram
07	Functieverdeling
09	Vijf jaar geconsolideerde kerngegevens
10	Bericht van de Raad van Commissarissen
	Verslag van de directie
14	Algemene beschouwing
15	Macro-economische ontwikkeling
24	Het bedrijf van de bank
30	Nationale Trust- en Financierings Maatschappij N.V.
30	Hakrinbank Real Estate N.V.
32	De financiële ontwikkeling van de bank
37	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant
39	Jaarrekening 2014
40	Geconsolideerde balans per 31 december 2014 vóór voorstel winstverdeling
41	Geconsolideerde balans per 31 december 2014 ná voorstel winstverdeling
42	Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2014
43	Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2014
44	Vennootschappelijke balans per 31 december 2014 vóór voorstel winstverdeling
45	Vennootschappelijke balans per 31 december 2014 ná voorstel winstverdeling
46	Vennootschappelijke winst- en verliesrekening over 2014
47	Toelichting behorende bij de geconsolideerde jaarrekening
	Overige Gegevens
53	Curricula vitae en functies van leden van de Raad van Commissarissen en Directie Hakrinbank
56	Contact informatie

Directieteam Hakrinbank:

van links naar rechts: Drs. R.P.V. Sheorajpanday - Onderdirecteur Financiële Zaken

Drs. J. D. Bousaid - Algemeen Directeur, Drs. G. M. Raghoenathsingh MBA - Operations Directeur

Missie

De Hakrinbank biedt als innovatieve en dynamische instelling haar klanten een integraal pakket van hoogwaardige financiële diensten aan.

Deskundige medewerkers leveren in teamverband maatwerk voor maximale klanttevredenheid.

Visie

Onze visie is om de geprefereerde aanbieder van financiële diensten in Suriname te zijn door uitmuntende kwaliteit.

Kernwaarden

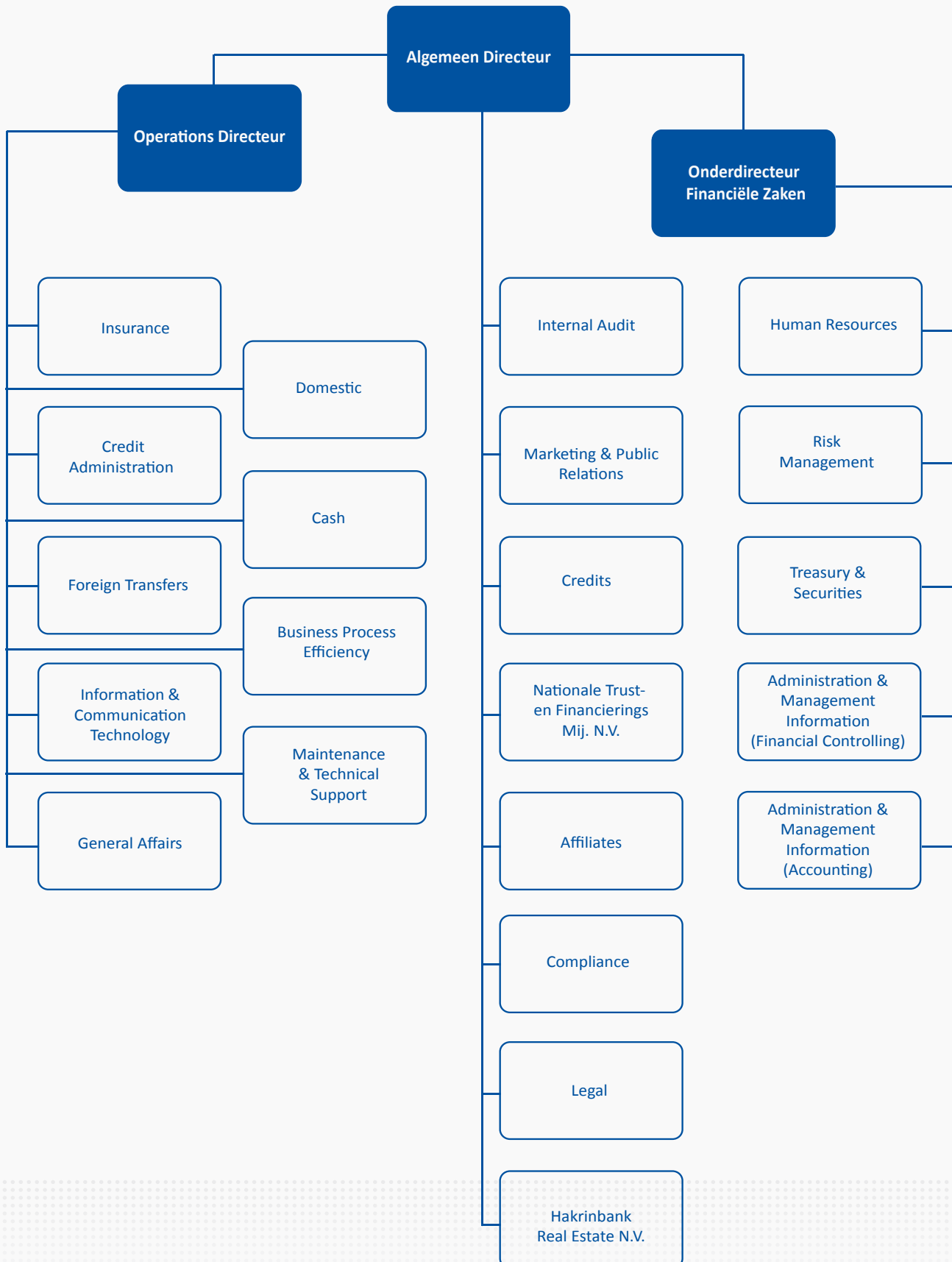
De Hakrinbank heeft vier kernwaarden gedefinieerd die richtinggevend zijn voor de realisatie van de strategische doelen, de acties die deze ondersteunen en de vertaling naar de organisatiestructuur, systemen en de waarden, normen en gedragingen binnen de organisatie, te weten

*Betrouwbaarheid
Service en klantgerichtheid
Teamwork
Kwaliteit*

Deze kernwaarden die de Hakrinbank heeft gedefinieerd, zijn verankerd in de organisatiestructuur en cultuur en vormen de leidraad bij alle activiteiten van de bank. Ze maken duidelijk waar het concern voor staat en dienen als toetssteen voor haar handelen.

Organogram

per 1 januari 2015

Functieverdeling

per 1 januari 2015

Raad van Commissarissen

Drs. A.K. Moensi-Sokowikromo, RC
Drs. M. Sandvliet, M.Sc.
Dhr. G.K.T. Lau, MBA, M.Sc.
Drs. M. Roemer
Dhr. R.S. Smit
Mr. C. Vos-Ritfeld
Mr. R.T.W. Vos

President-Commissaris
 Vice President-Commissaris

Directie

Drs. J. D. Bousaid Algemeen Directeur
Drs. G. M. Raghoenathsingh, MBA Operations Directeur

Onderdirecteur

Drs. R.P.V. Sheorajpanday Onderdirecteur Financiële Zaken

Drs. G. M. Raghoenathsingh, MBA

Insurance/General Affairs
 R. Tjon Akon, hoofd

Domestic
 M. Heikerker, BBA, wnd. hoofd

Credit Administration
 Drs. I. Loenersloot, hoofd

Cash
 M. van 't Kruys B.Ec., hoofd

Foreign Transfers
 L. Samson-Karg, hoofd
 Drs. N. Elliot, M.Sc.

Business Process Efficiency
 Ing. M. Tjon, hoofd

Information & Communication
 Technology
 A. Semoedi, wnd. hoofd
 Ing. R. Mahabier

Maintenance & Technical Support
 R. Tjokro, hoofd

Drs. J.D. Bousaid

Internal Audit
 Drs. M. Keerveld, RA, hoofd
 Drs. R. Mahabier-Naigi

Marketing & Public Relations
 G. Jong, M.Sc., hoofd

Credits
 Drs. S. Jadoenathmisier,
 Coördinator Corporates
 Drs. T. Gonesh,
 Coördinator MKB/Branches
 Account Managers
 G. Biharie-Rosiek, MBA
 Ir. P. Quintius
 R. Ramautarsingh, M.Sc.
 B. Wong Tham Soeng, MBA
 Drs. M. Vonk
 C. Wijdh, MBA

Nationale Trust- & Financierings Mij. N.V.
 Drs. R. Sitaram, hoofd
 Drs. V. Ramtahalsing

Affiliates /Branchmanagers
 Flora
 Drs. S. Kisoensingh-Jhauw
 Latour
 D. Khitanea, B.Sc.
 Nieuwe Haven
 Drs. N. Elshot-Chelius
 Tourtonne
 Drs. R. Changoer
 Nieuw Nickerie
 R. Mangala
 Tamanredjo
 Drs. R. Mohamatsaid

Drs. R.P.V. Sheorajpanday

Human Resources
 Drs. I. Lo Fo Sang, hoofd

Risk Management
 Ir. A. Sardjoe, hoofd

Treasury & Securities
 H. Guicherit, MBA, hoofd

Administration & Management Information
 Accounting
 R. Liesdek, hoofd
 Financial Controlling
 N. Kewalapat, B.Ec., wnd. hoofd

Compliance
 Mr. M. Westmaas, hoofd

Legal
 Mr. M. Schaap, hoofd

Raad van Commissarissen Hakrinbank:

van links naar rechts achter: Drs. M.M. Sandvliet, M.Sc., Dhr. R.S. Smit, Mr. R.T.W. Vos, G.K.T. Lau, MBA, M.Sc.

van links naar rechts voor: Mevr. Drs. A.K. Moensi-Sokowikromo, RC en Drs. M.L. Roemer.

Niet op de foto is commissaris Mevr. Mr. C. Vos - Ritfeld.

Vijf jaar geconsolideerde kerngegevens (in duizenden SRD)

	2014	2013	2012	2011	2010
Balans					
Liquide middelen en schatkistpapier	523.622,6	455.853,9	440.758,4	211.111,4	234.779,0
Klanten (kredietverlening)	1.134.395,4	1.070.451,1	922.729,2	811.601,8	718.062,1
Overige activa	593.989,5	599.458,7	501.065,8	455.695,6	320.549,6
Totaal activa	2.252.007,5	2.125.763,7	1.864.553,4	1.478.408,8	1.273.390,7
Schulden aan klanten	1.933.743,3	1.855.732,5	1.603.917,2	1.274.073,0	1.048.912,4
Overige passiva	133.261,5	106.162,3	133.440,4	95.059,8	136.152,3
Eigen vermogen	185.002,7	163.868,9	127.195,8	109.276,0	88.326,0
Totaal passiva	2.252.007,5	2.125.763,7	1.864.553,4	1.478.408,8	1.273.390,7
Resultaten					
Bedrijfsopbrengsten	120.460,9	121.424,4	103.623,5	99.958,6	77.272,3
Operationele bedrijfslasten	65.918,9	67.474,3	57.926,5	54.282,0	43.632,4
Voorziening kredietrisico's	3.947,7	6.766,5	1.857,5	6.528,8	2.539,1
Bedrijfsresultaat vóór belastingen	50.594,3	47.183,5	43.839,5	39.147,7	31.100,8
Belastingen	18.213,9	16.986,1	15.782,2	14.093,2	11.196,3
Nettoresultaat	32.380,3	30.197,5	28.057,3	25.054,5	19.904,5
Dividend in contanten	11.246,6	10.562,0	9.779,6	3.725,6	6.706,0
Stockdividend	-	-	-	3,5	-
Ratio's (in %)					
Efficiencyratio	54,7	55,6	55,9	54,3	56,4
Return on average equity	18,6	20,7	23,7	25,40	24,3
Return on average assets	1,48	1,51	1,68	1,82	1,67
Capital ratio	8,22	7,71	6,82	7,39	6,94
BIS ratio	10,93 ³⁾	15,40	15,08	14,87	14,74
Gegevens per aandeel (x SRD 1)					
Aantal uitstaande aandelen	488.981	488.981	488.981	465.696 ¹⁾	465.696
Nettowinst per aandeel	66,22	61,76	57,38	53,80 ¹⁾	42,74
Dividendbedrag per aandeel	23,00	21,60	20,00	19,75 ²⁾	14,40
Dividend in % van de gem. beurskoers	6,42	6,81	7,69	9,19	7,29
Winstuitkeringspercentage	34,73	34,98	34,86	36,71	33,69
Zichtbare intrinsieke waarde	378,19	335,13	260,12	234,65	189,66
Beurskoers per aandeel	378,00	339,00	295,00	225,00	205,00
Marktkapitalisatie (x SRD 1.000)	184.835	165.765	144.249	104.782	95.468
Aantal medewerkers	312	298	287	278	272
Aantal kantoren	7	7	7	7	8

1) berekend over aantal aandelen voor stockdividend.

2) cash- en stockdividend uitgaande van de beurskoers van SRD 235.

3) volgens nieuwe richtlijnen CBvS

Bericht van de Raad van Commissarissen

Algemeen

Met genoegen doen wij hierbij verslag van de werkzaamheden die door de Raad van Commissarissen zijn uitgevoerd in het boekjaar 2014. In dit verslag worden tevens de werkzaamheden van de commissies van de Raad van Commissarissen, t.w. de Auditcommissie, Remuneratie- & Benoemingscommissie en Risk- & Compliance commissie belicht. Voorts is het pré-advies ten aanzien van de vaststelling van de jaarrekening 2014 en het voorstel inzake de winstverdeling opgenomen.

Mede als gevolg van de ontwikkelingen op macro, alsook op micro-niveau in 2014, is een lagere dan verwachte winstgroei van 7,2% gerealiseerd. Het balanstotaal is gestegen met 6%, en ondanks de vele uitdagingen in het verslagjaar, blikte de Raad van Commissarissen redelijk tevreden terug op de bereikte resultaten.

Werkzaamheden van de Raad van Commissarissen

In 2014 is de Raad van Commissarissen 11 keer in een reguliere vergadering bijeen geweest en 3 keer in een buitengewone vergadering. Het regulier overleg is waar nodig voorafgegaan door interne vergaderingen van de raadsleden. De reguliere vergaderingen vinden maandelijks plaats en worden plenair met de directie gehouden. De buitengewone vergaderingen zijn vanwege de urgentie en aard van de te bespreken onderwerpen geconvoceerd buiten de reguliere maandelijks vergaderingen.

Onze werkzaamheden hadden voornamelijk betrekking op:

- De resultaten en de strategieën van de bank;
- Bespreking en beoordeling van de periodiek door de directie aan de Raad van Commissarissen gepresenteerde realisatiecijfers;
- Goedkeuring van de beleidsnota 2015 met de daarbij behorende exploitatie- en investeringsbegroting;
- Bespreking en beoordeling van de halfjaarcijfers 2014 en jaarcijfers 2013;
- Vaststelling topstructuur en normen voor prestatiebeloning voor directieleden;
- Aanscherping van de Corporate Governance Code en bijbehorende Reglementen;
- Bespreking van de werkzaamheden van de diverse commissies van de Raad van Commissarissen en een aantal andere onderwerpen die ook op de agenda stonden.

Corporate Governance

Er is met succes veel energie gestopt in de aanscherping van de Corporate Governance richtlijnen zoals vastgelegd in de Corporate Governance Code van de bank en de daarbij behorende Reglementen. De Hakrinbank beschikt thans over aangepaste reglementen die in overeenstemming zijn met de aangescherpte nationale en internationale regelgeving ter zake.

Op de Algemene Vergadering van Aandeelhouders over het boekjaar 2013, gehouden op 26 mei 2014, werden de commissarissen, de heren Mr. R. Vos en R. Smit herbenoemd. Op dezelfde vergadering werd dhr. Drs. M. Sandvliet M.Sc. voorgedragen en benoemd tot commissaris. Dhr. Drs. M. Sandvliet M.Sc. is hierdoor in de plaats getreden van commissaris Drs. A. Berenstein die per 1 februari 2013 vrijwillig terugtrad vanwege het aanvaarden van een functie elders in de financiële sector.

Per besluit van de Raad van Commissarissen is het voorzitterschap van de Raad van Commissarissen met ingang van 11 juni 2014 overgedragen van de heer Mr. R. Vos aan mevrouw Drs. A.K. Moensi-Sokowikromo RC. Per dezelfde datum is de heer Drs. M. Sandvliet M.Sc. aangesteld als de ondervoorzitter van de Raad van Commissarissen.

De commissies van de Raad van Commissarissen waren in het verslagjaar als volgt samengesteld.

- **Auditcommissie:** Drs. M. Roemer (Voorzitter), Drs. M. Sandvliet M.Sc. en R. Smit.
- **Remuneratie- en Benoemingscommissie:** Mr. R.T.W. Vos (Voorzitter), G.K.T. Lau MBA, M.Sc., Drs. M. Roemer.
- **Risk- en Compliancecommissie:** G.K.T. Lau MBA, M.Sc. (Voorzitter), Mr. C. Vos-Ritfeld, Drs. M. Sandvliet M.Sc.

Op de Algemene Vergadering van Aandeelhouders over het boekjaar 2014, zullen de commissarissen Drs. M. Roemer en Mr. C. Vos, ingevolge het geldend rooster, aftreden. Beide commissarissen stellen zich beschikbaar voor herbenoeming en de Raad beveelt gaarne hun herbenoeming aan.

Werkzaamheden in relatie tot de Raad van Bestuur

De samenwerking tussen de Raad van Commissarissen en de directie kan worden gekenmerkt als zeer direct, proactief, transparant en respectvol. Beide organen zijn goed op elkaar afgestemd, hetgeen heeft geresulteerd in een hoge mate van effectiviteit waarmee de beraadslaging en besluitvorming hebben kunnen plaatsvinden. Dit heeft mede geresulteerd in het binnen korte tijd kunnen vaststellen van de aangescherpte Corporate Governance Code en bijbehorende Reglementen, de normen voor de prestatiebeloning van directieleden en de gewijzigde topstructuur en implementatieplan.

In het kader van de versterking van de topstructuur zal dhr. Sheorajpanday worden voorgedragen voor benoeming in de functie van Financieel Directeur in de Raad van Bestuur.

Werkzaamheden van de Auditcommissie

In het verslagjaar heeft de Auditcommissie 3 vergaderingen belegd met de directie en de Internal Audit Department (IAD).

Tevens zijn er enkele vergaderingen geweest met een vertegenwoordiging van de externe accountant in aanwezigheid van de directie en de IAD.

De onderwerpen die aan de orde zijn gekomen hadden voornamelijk betrekking op:

- Het toezicht op de uitvoering van het IAD auditplan;
- Een on-site inspectierapport van de Centrale Bank van Suriname;
- De management letter 2013 van de externe accountant;
- De voorzieningen ter zake vorderingen op klanten en de richtlijnen hieromtrent;
- De halfjaarcijfers 2014 en de jaarrekening 2013;
- De personele voorzieningen;
- De evaluatie en aanpassing van 'het Reglement Audit Commissie' in samenhang met de Corporate Governance Code en het RvC reglement.

De commissie heeft ook afspraken gemaakt met de directie en de IAD over de werkwijze met betrekking tot de beoordeling en de verbeterpunten van aandachtsgebieden die vallen onder de toezichthoudende taak van de commissie.

Alle vergaderingen zijn vastgelegd en er is verslag uitgebracht aan de Raad van Commissarissen in aanwezigheid van de directie.

Werkzaamheden van de Remuneratie- en Benoemingscommissie

De commissie heeft in het verslagjaar advies uitgebracht aan de Raad van Commissarissen over de beloning van de directieleden. Dit in afwachting op de implementatie van het door een externe consultant uitgebrachte advies waarbij de directiebeloning bij de bank is vergeleken met overige bedrijven in de financiële sector. Implementatie van de aanbevelingen in het adviesrapport zal in 2015 geschieden.

Bij de beoordeling van de beloning worden de ontwikkelingen in de sector, alsmede de individuele en teamprestaties in ogenschouw genomen.

De commissie heeft advies uitgebracht aan de Raad van Commissarissen over de normen tot vaststelling van de prestatiebeloning van directieleden voor het jaar 2014. Inmiddels zijn ook de normen voor 2015 vastgesteld door de Raad van Commissarissen.

Ook omtrent de beloning van het CAO-personeel heeft de commissie waar nodig via de Raad van Commissarissen advies uitgebracht aan de directie, en zijn de nodige besluiten genomen. Ook heeft de commissie zich in het kader van de aanscherping van het corporate governance voorschrift van de bank gebogen over het reglement van de Remuneratie- en Nominatiecommissie. Met deze naamswijziging van de commissie in 2015 wordt benadrukt dat de benoeming van directieleden het prerogatief van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders is, terwijl de commissie verantwoordelijk is voor de ondersteuning van de Raad van Commissarissen.

Werkzaamheden van de Risk en Compliance Commissie

De instelling van de Risk- en Compliancecommissie als onderdeel van het Corporate Governance beleid van de bank, dat in 2013 is

geëffectueerd, heeft bijgedragen tot verbetering van de risicobeheersing en compliance van de bank.

De werkzaamheden in het verslagjaar waren gericht op:

- Het mede beoordelen van de belangrijkste risico's en het toetsen van deze aan de vastgestelde risico-appetijt;
- Het goedkeuren van het Enterprise Risk Framework van de bank. De implementatie van dit Framework is in volle gang en de Commissie is intensief betrokken hierbij;
- De bijstelling van het Risk en Compliance Reglement, als integraal onderdeel van de aanscherping van de governance regelgeving.

De Commissie heeft in het boekjaar 2014, twee vergaderingen belegd met de directie inzake de Risk & Compliance functie en het risicobeleid van de bank.

Zoals in het vorige jaarverslag is aangegeven, richt de Risk en Compliance Commissie zich op verschillende aspecten van het beleidsgebied Risk en Compliance waaronder:

- Het opzetten van een bankbreed Risk & Compliance Framework, conform wet- en regelgeving, en op basis van "Standards of Good and Ethical Practices";
- De verrijking van de Hakrinbank risicohouding, waarbij risicobeheersing en compliance sterker ingebed worden in de gedragscultuur van de bank;
- De identificatie van risico's, welke meetbaar worden gemaakt en worden gemitigeerd, alsmede advies wordt uitgebracht over het voldoen aan de compliance vereisten. Zodoende is een goede basis gelegd voor het verankeren van de Risk en Compliance functie van de Hakrinbank in zowel operationeel als strategisch perspectief.

Onafhankelijkheid van de Raad van Commissarissen

Naar het oordeel van de Raad van Commissarissen voldoen alle commissarissen aan de vereisten van onafhankelijkheid ingevolge de bepalingen van het Reglement van de Raad van Commissarissen en de Corporate Governance Code.

Elders in het jaarverslag treft u de persoonsgegevens aan, alsook de functies die de leden van de Raad van Commissarissen bekleden, naast hun commissarisfunctie bij de Hakrinbank.

De Raad van Commissarissen heeft haar eigen functioneren beoordeeld. Deze evaluatie heeft uitgewezen dat het functioneren van de Raad gekwalificeerd kan worden als voldoende op een schaal die varieert van goed, voldoende, matig en slecht.

Jaarrekening en winstverdeling

Wij bieden u hierbij de jaarrekening 2014 aan. Hierin is de vennootschappelijke- en geconsolideerde jaarrekening van de Hakrinbank opgenomen, bestaande uit de balans, de winst- en verliesrekening, het kasstroomoverzicht, vergezeld van de nodige toelichting. De jaarrekening is opgemaakt door de directie en heeft de instemming van de Raad van Commissarissen. De jaarrekening is conform de statuten van de bank, gecontroleerd door de externe accountant, en is voorzien van een goedkeurende controleverklaring. Deze controleverklaring is verder in het jaarverslag opgenomen.

Voorstel winstverdeling

De winst vóór belastingen bedraagt SRD 50.594.281. De nettowinst, na aftrek van de inkomstenbelasting, is SRD 32.380.340. Wij stellen voor om hieruit SRD 11.246.563 uit te keren aan de aandeelhouders en het restant toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Het dividend per aandeel van nominaal SRD 0,15 resulteert in een uitkering van SRD 23 waarvan een deel, namelijk SRD 6,40, reeds als interim-dividend werd uitgekeerd. Het slotdividend bedraagt derhalve SRD 16,60 per aandeel. Het uit te keren dividend komt overeen met 34,7% van de nettowinst.

Wij stellen de Algemene Vergadering van Aandeelhouders voor om de jaarrekening 2014 vast te stellen en de directie en de Raad van Commissarissen décharge te verlenen voor het gevoerde beleid, respectievelijk het gehouden toezicht op het beleid in dit boekjaar.

Voorts geven wij u in overweging uw goedkeuring te willen geven aan het voorstel tot verdeling van de winst.

Dank voor het goede resultaat

De Raad van Commissarissen bedankt de directie voor de wijze waarop zij de belangen van onze vennootschap het afgelopen jaar heeft behartigd alsook voor de gerealiseerde bedrijfsdoelstellingen. Wij bedanken verder alle medewerkers voor hun individuele

bijdragen aan een succesvol jaar, en erkennen dat deze een niet te ontberen ondersteuning is geweest voor het bereiken van de gestelde doelstellingen.

Voorts bedanken wij de cliënten en andere relaties voor het in de Hakrinbank gestelde vertrouwen, welke een goede basis bleek voor wederzijds voordeel. Last but not least bedanken wij u, onze gerespecteerde aandeelhouders, voor de ondersteuning die wij van u in ons werk genieten. Als organisatie putten wij hieruit inspiratie om voortdurend te streven naar continue verbetering in alles wat wij doen.

Paramaribo, 17 april 2015

Raad van Commissarissen:

Drs. A.K. Moensi-Sokowikromo, RC President-Commissaris
Drs. M. Sandvliet, M.Sc. Vice President-Commissaris
Dhr. G.K.T. Lau, MBA, M.Sc.
Drs. M. Roemer
Dhr. R.S. Smit
Mr. C. Vos-Ritfeld
Mr. R.T.W. Vos

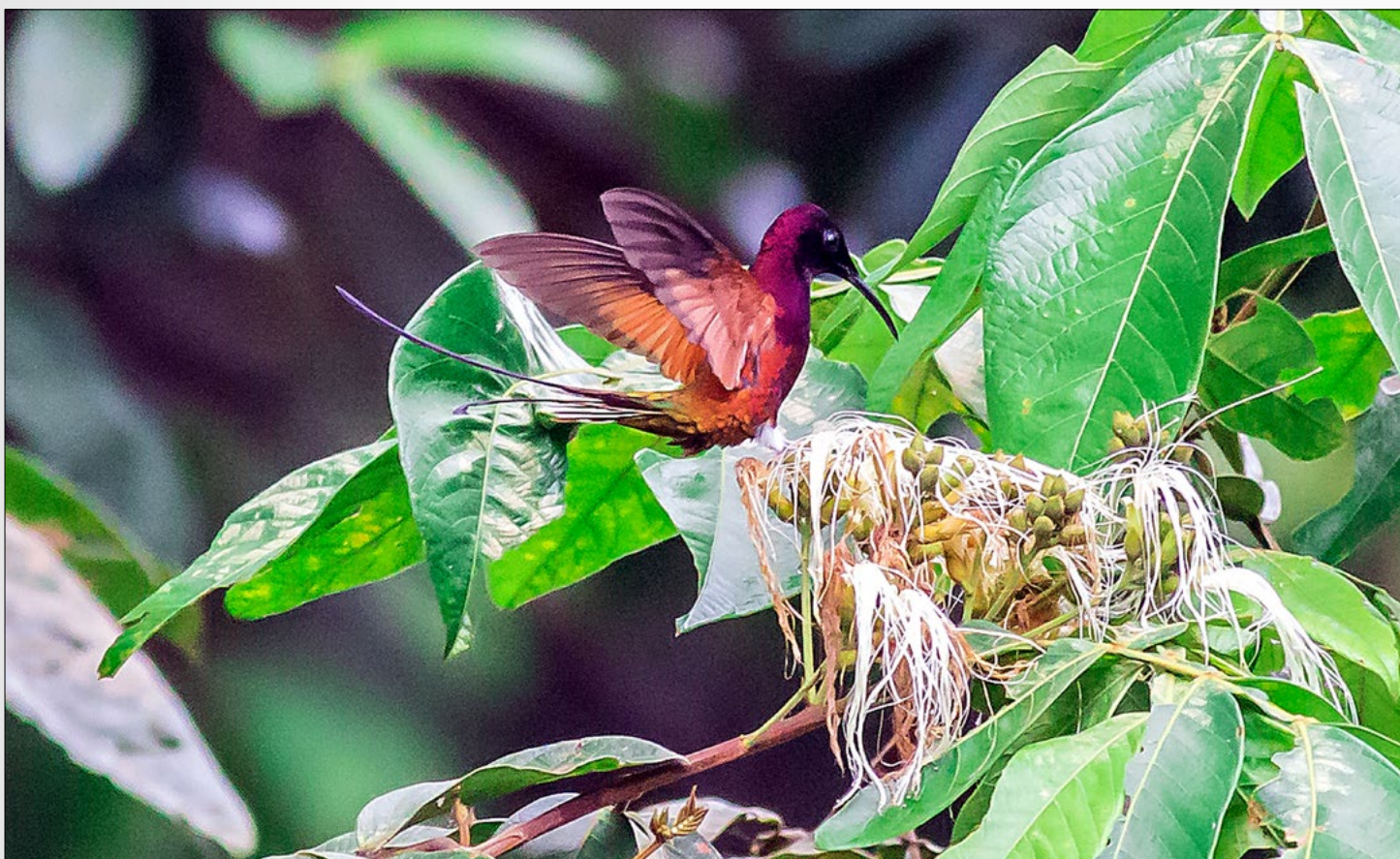

Foto links:

Inspiration Point is één van de zes accommodaties in het prachtige Kabalebo Nature Resort in West Suriname.

Foto onder:

Crimson Topaz (Topaza Pella), een prachtige vogelsoort die voorkomt in het Kabalebo Nature Resort.

Verslag van de directie

Algemene beschouwing

Met genoegen presenteren wij U dit jaarverslag over het boekjaar 2014, waarin de verrichtingen en prestaties van de Hakrinbank zijn beschreven. De presentatie past in ons corporate governance beleid, waarbinnen transparante bedrijfsvoering een belangrijke plaats inneemt. In dit kader hechten wij aan onder meer een tijdige informatieverstrekking aan onze stakeholders en aan de samenleving over de ontwikkeling van ons bankbedrijf, de macro-economische omgeving waarin wij opereren en de implicaties daarvan op de bank.

De gedurende de verslagperiode gerealiseerde groei en de bedrijfsresultaten liggen gemiddeld genomen iets onder de begrote doelstellingen van het jaarplan 2014.

Eén en ander is vooral het gevolg van de mindere groei van de algemene bedrijvigheid, sterk gestegen funding- en andere kosten alsook van intensivering van de concurrentie die leidde tot krappere marges.

Het geconsolideerd balanstotaal nam toe met 6% tot SRD 2,25 miljard, redelijk in lijn met onze verwachtingen. De winst vóór belasting steeg minder als begroot en wel met 7,2% tot SRD 50,6 miljoen, vooral door de lagere interestmarge welke op haar beurt het uitvloeisel was van de gestegen funding kosten.

De key performance ratio's liepen terug, maar bleven op bevredigende niveaus. De BIS ratio daalde tot 11% als gevolg van de medio verslagjaar aangescherpte solvabiliteitstoetsingsregels van de Centrale Bank van Suriname. De geconsolideerde kredietuitzettingen stegen met ruim 6% tot SRD 1.134 miljoen. De kwaliteit van de kredietportefeuille verbeterde, waardoor de non-performing ratio afnam.

Beleggingen in schatkistpapier stegen opvallend en wel met circa 100% tot SRD 233 miljoen. De sterke groei is deels veroorzaakt door incentives van de monetaire autoriteiten voor deze beleggingsvorm. Naar verwachting zal deze portefeuille niet verder toenemen, vanwege ons beleid gericht op spreiding van onze beleggingen.

Onze dochteronderneming, de Nationale Trust- en Financierings Maatschappij (NTFM) heeft in het verslagjaar haar begrote doelstellingen ten dele gerealiseerd. Het balanstotaal groeide wel met 2% tot SRD 267 miljoen, echter namen de bedrijfsopbrengsten af met 4% en daalde het resultaat met 13% tot SRD 9,3 miljoen.

Hakrinbank Real Estate N.V. onze dochteronderneming die actief zal zijn op de onroerend goed markt heeft in 2014 beperkte activiteiten ontplooid. Met een commerciële partner werd een project geïdentificeerd in het district Commewijne. In het tweede kwartaal van 2015 wordt gestart met de uitvoering hiervan.

In het verslagjaar is de verwisseling van onze toonderaandelen naar op naam van de eigenaar gestelde aandelen nagenoeg afgerond. Inmiddels is bijna 95% verwisseld naar op naam gestelde aandelen. Op de Surinaamse effectenbeurs bleven de aandelen Hakrinbank veel gevraagd. In 2014 leverde de handel in aandelen Hakrinbank de grootste bijdrage aan de beursomzet. De beurskoers steeg met 11,5% en wel van SRD 339,= naar SRD 378,= per ultimo verslagjaar. De koersstijging heeft zich in het eerste kwartaal 2015 voortgezet.

Over het boekjaar 2014 bedraagt het uit te keren cashdividend SRD 23,= per aandeel van nominaal SRD 0,15. In september 2014 is reeds interim-dividend van SRD 6,40 per aandeel uitgekeerd. Het dividenduitkeringspercentage bedraagt 34,7% en is in lijn met het vastgestelde dividendbeleid van de vennootschap.

Medio verslagjaar vond de eerste steenlegging plaats van ons nieuw kantoor aan de Anamoestraat te Paramaribo Noord. De bouw verloopt voorspoedig; de bouwkundige oplevering is gepland voor juni 2015 en de feestelijke opening zal in het derde kwartaal plaatsvinden. Het moderniserings- en uitbreidingsprogramma van ons kantorennetwerk zal de komende jaren worden voortgezet.

Ingaande 1 juli 2014 werd het bedrijfseconomisch toezicht van de Centrale Bank van Suriname op het commerciële bankwezen aangescherpt middels herziening van vijf bestaande richtlijnen op het gebied van solvabiliteit, kredietclassificatie en debiteurenvoorzieningen, investeringen in vaste activa door banken (immobilieën), grote posten (kredieten) en leningen ten behoeve van aan de bank gelieerde personen (insiders). De vernieuwde regels zijn al geheel door onze bank doorgevoerd. De herziene richtlijnen zijn te kwalificeren als nuttig, maar hebben kostenverhogende effecten bij de bedrijfsvoering van alle banken.

In het verslagjaar werd gestart met de uitvoering van het strategisch beleidsplan 2014-2017. Belangrijke doelstellingen hierin vastgelegd zijn de aanscherping van onze corporate governance, verbetering van de customer experience, verhoging van de competenties van onze medewerkers en groei van het balanstotaal en rendement van de bank. Aangezien de interne organisatiestructuur de strategie dient te faciliteren, is het proces ingezet om de interne organisatie van de bank te transformeren van een productgerichte naar een meer marktgeoriënteerde organisatie. Hierop zal bij het onderdeel "Bedrijf van de bank" nader worden ingegaan.

In het vervolg van dit verslag worden de belangrijkste macro-economische ontwikkelingen in 2014 beschreven zodat een beeld kan worden gevormd omtrent de omgeving waarin onze bank heeft geopereerd. Vervolgens wordt het gevoerde bedrijfsbeleid van de bank en haar dochterondernemingen toegelicht. Tenslotte wordt de financiële ontwikkeling belicht evenals het winstverdelingsvoorstel.

MACRO - ECONOMISCHE ONTWIKKELING

Algemeen

Gedurende het verslagjaar werd de mondiale economie wederom geplaagd door een klimaat van onzekerheden en risico's. Deze onbevredigende situatie was deels het gevolg van het feit dat zes jaar na de mondiale crisis de wereldeconomie nog steeds ondermaats presteerde door een tekortschietende vraag naar goederen en diensten en een te hoge schuldenlast in veel landen. Deze structurele knelpunten werden in 2014 versterkt door geopolitieke spanningen in het Midden-Oosten en in Oekraïne. De conjuncturele bedrijvigheid verbeterde daardoor in bescheiden mate, ondanks intensieve pogingen in enkele sleutellanden om de economie te stimuleren. Het gemiddelde groeitempo versnelde met slechts 0,3 procentpunt tot 3,3% en bleef daarmee onder de verwachting. De intensiteit van de groei verschilde per land en regio.

De conjunctuur verbeterde het duidelijkst in de Verenigde Staten van Amerika en het Verenigd Koninkrijk, vooral dankzij een accommoderend monetair beleid, een zich herstellend vertrouwen en een grotere bestedingsruimte bij gezinshuishoudingen. Eén en ander stimuleerde de binnenlandse vraag naar goederen en diensten, die vervolgens leidde tot toenemende investeringen en extra werkgelegenheid. In de Eurozone bleef het consumentenvertrouwen gedempt als gevolg van de noodzaak forse begrotingsconsolidaties door te voeren, van de voortdurende loonmatiging en van het verlies aan arbeidsplaatsen. Hierdoor dreigde een situatie van seculaire stagnatie of deflatie tot ontwikkeling te komen, welke zich kenmerkt door een langdurige periode van overmatig sparen en onvoldoende investeren. Japan wordt al geruime tijd met een dergelijke ernstige stagnatie geconfronteerd.

De opkomende economieën als groep realiseerden nog steeds de hoogste groeicijfers, maar het groeitempo vlakke af tot 4,4% als gevolg van een verminderde performance in verscheidene landen. Zo verloor de groei in China enigszins aan kracht als uitvloeisel van het bestaande aanbodoverschot van onroerend goed, van risico's met betrekking tot de schaduwbankensectoren en van onzekerheden over de feitelijke schuldpositie van lagere overheden. In een aantal landen werd de groei gehinderd door structurele knelpunten aan de aanbodzijde, waaronder een gebrekkige infrastructuur. In Latijns-Amerika vertraagde de groei het sterkst, omdat deze regio extra zwaar werd getroffen door de zwakke vraag naar en de hiermee samenhangende algemene prijsdaling van grondstoffen.

Opvallend was vooral dat de prijs van Brent oil in 2014 gemiddeld genomen met 8% daalde en rond het jaarultimo vrijwel halveerde tot US\$ 53 per barrel, ondanks de toegenomen geopolitieke spanningen. Het effect van de zwakke vraag op de prijs werd geaccentueerd door een overvloedig aanbod uit Saudi-Arabië en van onconventioneel gewonnen olie, vooral uit reservoirsteente en schaliegas, dat de bevoorradingsproblemen van Libië en Irak ruimschoots compenseerde. De economieën van olieproducenten, waaronder vooral Venezuela en Rusland, kwamen door de prijsval onder zware druk te staan. Netto-invoerders konden anderzijds profiteren van een verbetering van hun ruilvoet die op haar beurt gepaard ging met verhoging van het beschikbare inkomen die een impuls gaf aan de consumptieve

bestedingen. Energie-intensieve industrieën, waaronder de conjunctureel zeer gevoelige aluminiumsector, hadden voordeel van de lagere kostprijs van olie.

De gemiddelde goudprijs op de London Metal Exchange daalde in het verslagjaar met 10%, nadat zij in 2013 al met 18% was teruggevallen. De mondiale vraag nam met 4% af, vooral als gevolg van tegenvallende bestedingen van consumenten in India en China, die de grootste spelers op deze markt zijn. Een ruime vraag werd ook uitgeoefend door centrale banken van in het bijzonder de opkomende economieën, die hun internationale reservebezit diversifieerden door een deel van de beschikbare Amerikaanse dollars om te zetten in goud. Tegelijkertijd bleef het aanbod vrijwel op hetzelfde peil. De prijsval oefende een neerwaartse druk uit op de geneigdheid om te investeren in het ontwikkelen van nieuwe mijnen, wat op termijn kan leiden tot afname van het aanbod en tot enig prijsherstel.

De geschetste zwakke stemming op de mondiale grondstoffenmarkten resulteerde in vermindering van de goederenexport van Suriname met 10%. Deze vermindering moet vooral worden toegeschreven aan het goud dat circa 60% van de exportwaarde voor zijn rekening nam. Ondanks de ruime binnenlandse vraag, namen de importen van goederen met 7% af vooral als gevolg van de naderende voltooiing van het olieaffinaderijproject van Staatsolie N.V.. Het overschot op de handelsbalans kromp voor het tweede opeenvolgende jaar en wel met 40%. Verhoogde importen van vooral technische, handel gerelateerde en constructiediensten leidden tot verdere verzwakking van de lopende rekening. Een verbetering in de andere (minder omvangrijke) componenten van de lopende rekening legde onvoldoende gewicht in de schaal. Bijgevolg verdubbelde het tekort op de lopende rekening tot US\$ 386 miljoen; een equivalent van 7% van het geschatte bruto binnenlandse product. Ondanks een omvangrijke invoer van kapitaal uit het buitenland, sloot ook de totale rekening van de betalingsbalans met een tekort dat tot uitdrukking kwam in een daling van de internationale reserves van de Centrale Bank van Suriname met circa 20% tot USD 622 miljoen, wat voldoende is voor de import van goederen en diensten voor een periode van 3,2 maanden.

De verminderde minerale exporten zetten op hun beurt de totale overheidsontvangsten onder druk, omdat de betreffende maatschappijen bijna 30% van bedoelde ontvangsten voor hun rekening nemen. Dit totaal verminderde net als de uitgaven met bijna 4%. In de lopende uitgavensfeer was er sprake van incidentele dalingen. De kapitaaluitgaven namen met 12% toe, maar hun aandeel in het totaal bleef beperkt tot nauwelijks een vijfde. Per saldo overtroffen de kasuitgaven de ontvangsten met 20%. Doordat gemeten in absolute bedragen de uitgaven sterker daalden dan de ontvangsten, kromp het kastekort met 11% tot SRD 914 miljoen en in procenten van het binnenlands product met één procentpunt tot 4,9%.

Het nog steeds overmatige kastekort resulteerde in een toename van de bruto staatsschuld met 4 procentpunt tot 39% van het binnenlandse product. Voor de financiering van het tekort werd voor slechts 25% een beroep gedaan op buitenlandse financieringsbronnen. Binnenlandse geldscheppende instellingen namen bijgevolg het grootste deel van de financiering voor hun rekening, waarvan bijna

75% door de algemene banken en de rest door de Centrale Bank. Door deze financieringswijze nam de geldcreatie uit binnenlandse bron fors toe, ondanks de halvering van het groeitempo van de netto vorderingen op overige ingezetenen. De geldcreatie vloeide voor een belangrijk deel naar het buitenland weg, waardoor de groei van de totale liquiditeitenmassa afzwakte van 11% tot 5%. Zij beliep per ultimo 2014 circa SRD 9,6 miljard of 51% van het nominale bruto binnenlandse product. De liquiditeitsafvloeiing naar het buitenland weerspiegelde zich in de eerder genoemde krimp van de internationale reserves met 20%.

De te ruime binnenlandse geldcreatie bergt een risico in zich voor waarborging van de stabiliteit in de interne en externe waarde van onze nationale munt. Deze stabiliteit is een noodzakelijke pré-conditie voor bevordering van duurzame reële welvaart. Gedurende het verslagjaar leidde de geldcreatie tot een appreciatie van de Amerikaanse dollar op de vrije markt van ruim 16% tegen eind februari 2015, maar zwakte daarna af door valuta-interventies van de Centrale Bank. Mede hierdoor liep het stijgingstempo van het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie op van 1,9% in 2013 tot 3,4% in 2014, ondanks de invloed die van overheidswege wordt uitgeoefend op de prijsvorming van een aantal goederen behorende tot het pakket dat als basis dient bij de berekening van de index. Er zijn tekenen dat goederen die geen deel uitmaken van dit pakket sterker in prijs stegen. De gevoelsinflatie lijkt te zijn toegenomen, wat ook geldt voor de risico's voortvloeiende uit het verder toenemen van vooral de prijzen van het onroerend goed in ons land.

De beperkte stijging van de consumentenprijsindex en de loonaanpassing in het verslagjaar droegen bij tot een reële koopkrachtversterking voor employees in de private sector. Hierdoor, alsook door het expansieve uitgavenbeleid van de overheid en de voortgaande groei van de bancaire kredietverlening, namen de consumptieve bestedingen verder toe, zij het vermoedelijk in mindere mate dan in het voorgaande jaar. De investeringen en omzet van de aardolie-industrie bleven hoog, maar daalden in de goud- en aluinaardesector. Bij overige sectoren was het beeld divers. Zo deden handels-, constructie- en technische dienstverleningsbedrijven het relatief

gezien redelijk. De agrarische sector bleef bevangen in een vicieuze cirkel van structurele knelpunten, die werden versterkt door prijsdalingen. Op basis van de thans beschikbare informatie gaan wij ervan uit dat het volume van het binnenlandse product per saldo minder steeg dan in 2013 en onder de 3% uitkwam. Niettemin bleef de prestatie van de economie van Suriname in vergelijking met die van de landen in de Caribische regio bevredigend.

De vooruitzichten voor 2015 zijn vooralsnog niet bemoedigend, vanwege het traag op gang komen van het mondiale conjunctureel herstel en het risico van een voortgaande daling van de prijs van minerale grondstoffen. Eén en ander zal zowel direct als langs indirecte kanalen druk blijven uitoefenen op de algemene bedrijvigheid in ons land. Verwacht wordt echter dat in 2016 een materiele impuls aan de groei van de economie zal worden gegeven, omdat dan de uitgebreide olieaffinaderij en de nieuwe Merian goudmijn zullen resulteren in een relatief forse stijging van het productievolume en in een verbetering van de handelsbalans. Tegenover het zwakke en fluctuerend prijseffect zal tegen die tijd een sterk compenserend volume-effect staan. Onder deze omstandigheden is het van bijzonder belang een wijs beleid te voeren om de economie op het juiste spoor te houden. In dit kader dient de overheid een voorname rol te vervullen door rationalisering van het budgettaire beleid. Ook dient het monetaire beleid op enkele punten te worden aangescherpt. Indien het bestedingsniveau niet wordt aangepast aan de beschikbare reële middelen, zal het risico toenemen van voortgaande verzwakking van de financiële stabiliteit en van vertroebeling van het algemeen economisch klimaat.

Financiële transacties met het buitenland

Volgens onderstaande tabel verdubbelde het tekort van de lopende rekening van de betalingsbalans in het verslagjaar nagenoeg tot US\$ 386 miljoen of een equivalent van 7% van het bruto binnenlandse product. De toename van het tekort op de lopende rekening was primair het gevolg van de verdere verzwakking van de dienstenbalans, waarvan het op zich al omvangrijk tekort verder toenam in verband met de uitvoering van het olieaffinageproject van Staatsolie N.V. en wel met 46% tot US\$ 529 miljoen.

Saldi van de betalingsbalans op kasbasis (in miljoenen USD)

	2014 ^{*)}	2013	2012
Goederenverkeer	133	220	701
Dienstenverkeer	-529	-363	-419
Primaire inkomens	-61	-122	-191
Inkomensoverdrachten	71	67	73
Saldo lopende rekening	-386	-198	164
Vermogensoverdrachten rekening		-	-7
Financiële rekening	418	385	429
Statistische verschillen	-182	-339	-406
Saldo	-150	-152	180
Internationale reserves	622	775	1008

^{*)} voorlopige cijfers | Bron: Centrale Bank van Suriname.

Bovendien liep het overschot op de handelsbalans met 39% terug tot US\$ 133 miljoen. De export kromp met 10%, vooral door de vermindering van de goudexportwaarde, terwijl de importen minder afnamen, te weten met 7%. De exportwaarde van olie en aluinaarde bleef vrijwel ongewijzigd. Het aandeel van deze drie mijnbouwproducten in de totale export bleef dominant en bedroeg bijna 95%. Agrarische en bosbouwproducten, die zorgden voor het resterende deel, lieten als geheel een daling zien.

Bemoedigend was dat de financiële rekening sloot met een fors overschot, vooral als gevolg van transacties van particulieren. Mede doordat echter onder de post “statistische verschillen” een groot negatief bedrag werd geregistreerd, sloot de totale rekening van de betalingsbalans per saldo met een tekort van USD 150 miljoen. Dit tekort weerspiegelde zich in een krimp van de internationale reserves van de Centrale Bank en wel met 20%, nadat in het voorgaande jaar al een daling van 23% was gerealiseerd. Per ultimo 2014 beliepen deze reserves USD 622 miljoen, wat het equivalent was van circa 3,2 maanden import van goederen en diensten.

De afbrokkeling van de reserves weerspiegelde zich in de gewijzigde

vraag- en aanbodverhoudingen op de lokale valutamarkt. Deze wijziging werd veroorzaakt door de vermindering van de exportontvangsten, die samenviel met een overmatig consumptief bestedingsniveau gefinancierd door binnenlandse geldschepping, wat leidde tot een toenemende vreemde valuta vraag. Hierdoor en door een verzwakt vertrouwen in de waardevastheid van de nationale munt, bereikte het agio ten opzichte van de officiële verkoopkoers van SRD 3,35 per ultimo februari 2015 een hoogtepunt van 16%, dat daarna verminderde na forse valuta interventies van de Centrale Bank. Hierdoor daalde de monetaire reserve tot onder de norm van 3 maanden.

Overheidsfinanciën

Volgens voorlopige cijfers van het Ministerie van Financiën, die zijn samengevat in onderstaande tabel, liepen de totale ontvangsten van de overheid op kasbasis terug met bijna 4%, na een daling met circa 2% in 2013. De belastingontvangsten namen met 7% af, onder invloed van de verminderde algemene bedrijvigheid. Aan niet-belastingen, die een kwart van de totale ontvangsten uitmaakten, werd echter 8% meer ontvangen, dankzij verhoogde afdrachten van Staatsolie. Er werden wederom geen schenkingen in het kader van de internationale samenwerking verkregen.

Overheidsfinanciën op kasbasis (in miljoenen SRD)

	2014 ^{*)}	2013	2012
Ontvangsten en schenkingen	3.814	3.960	4.025
Waarvan:			
Belastingen	2.922	3.134	3.019
Niet-belastingen	892	826	1.006
Schenkingen	-	-	-
Uitgaven	4.564	4.728	4.411
Waarvan:			
Lonen en salarissen	1.511	1.566	1.316
Goederen en diensten	1.024	1.136	1.246
Subsidies/overheidsbijdragen	978	1.038	979
Interest staatsschuld	158	232	141
Kapitaaluitgaven	893	756	729
Statistische verschillen	-164	-259	-59
Saldo	-914	-1.027	-445
Netto financiering	914	1.027	445
Binnenlandse	661	473	97
Buitenlandse	253	554	348

*) voorlopige cijfers | Bron: Ministerie van Financiën en Centrale Bank van Suriname.

Aan de uitgavenkant werden bij de lopende uitgaven over vrijwel de gehele linie beperkte dalingen gerealiseerd. Zo verminderden de rentebetalingen deels als uitvloeisel van het salderen van bepaalde schulden- en vorderingenrekeningen van de Staat bij de Centrale Bank. Het aandeel van deze betalingen in het totaal bleef klein en wel circa 3%. De kapitaaluitgaven namen met 12% toe. Hun aandeel in het totaal beliep 19%.

De totale uitgaven daalden met circa 3%, maar overtroffen de ontvangsten met 20%. Doordat de uitgaven gemeten in absolute bedragen meer daalden dan de ontvangsten, nam het kastekort (inclusief statistische verschillen) met circa 11% af tot SRD 914 miljoen. In procenten van het binnenlands product was er sprake van een daling van één procentpunt tot 4,9%, mede als uitvloeisel van de verdere groei van het bruto binnenlands product. Het tekort werd voor ruim

driekwart gefinancierd uit binnenlandse bron en wel vooral door het plaatsen van schatkistpapier bij de commerciële banken en voor het overige door een beroep te doen op de kredietfaciliteiten van de Centrale Bank. De netto vorderingen van deze banken op de overheid stegen van SRD 0,5 miljard in 2013 tot SRD 1,3 miljard. Het financieringstekort weerspiegelde zich in een oplopen van de totale **bruto** staatsschuld (inclusief garanties en committeringen) in procenten van het binnenlandse product met 5 procentpunten tot 42%. De Staatsschuld wordt overigens per februari 2014 volgens een netto methode gepresenteerd en wel door samenvoeging van bepaalde rekeningen van de overheid bij de Centrale Bank van Suriname en andere financiële instellingen. Door deze administratieve handeling liep bijgevolg de **netto** binnenlandse staatsschuld terug. De totale (netto) staatsschuld daalde hierdoor ook en wel met 3 procentpunten tot 32% van het BBP.

Schuld van de Staat Suriname (in miljoenen SRD) volgens de Wet op de Staatsschuld

	2014 ^{*)}	2013	2012
Binnenlandse schuld	2.161	2.749	1.761
Waarvan:			
Centrale Bank van Suriname	633	1.882	1.024
Bankwezen	943	375	240
Particulieren	297	325	389
Garanties	4	86	28
Committeringen	283	81	89
Buitenlandse schuld	3.574	3.299	2.716
Waarvan:			
Multilaterale crediteuren	1.521	1.368	841
Bilaterale crediteuren	1.073	1.101	1.059
Commerciële crediteuren	150	-	-
Garanties	38	42	47
Committeringen	837	788	769
Totale schuld	5.735	6.048	4.486
In procenten van het bruto binnenlands product			
Binnenlandse schuld	12	16	11
Buitenlandse schuld	20	19	16
Totaal	32	35	27

*) voorlopige cijfers | Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Monetaire en financiële ontwikkeling

De groei van de binnenlandse liquiditeitsmassa beliep 6%, vergeleken met 11% in 2013 en bereikte het niveau van SRD 9,6 miljard per eind van het verslagjaar of een equivalent van naar schatting 51% van het bruto binnenlandse product. De vertraagde groei van de liquiditeitsmassa werd veroorzaakt door een afvloeiing van geld naar het buitenland van SRD 749 miljoen. Deze afvloeiing volgde in reactie op een excessieve binnenlandse geldcreatie. Het netto buitenlands actief van de geldscheppende instellingen kromp met 16%, terwijl het netto binnenlands actief met 28% steeg. Bijgevolg nam het aandeel van het buitenlands actief in de liquiditeitsmassa af van 51% per ultimo 2013 tot 40% per eind 2014.

De stijging van het binnenlands actief werd voor 62% teweeggebracht door een netto beroep van de overheid op de geldscheppende instellingen. Hiervan liep 88% via de algemene banken en het overige via de Centrale Bank. De netto vorderingen van de algemene banken op de overheid stegen met 400% tot SRD 743 miljoen. Zoals blijkt uit de bovenstaande tabel stond hiertegenover dat de groei van de kredietverlening aan overige ingezetenen vertraagde en wel van 18% in 2013 tot 9%, deels als gevolg van de aanscherping van het monetaire beleid en door het grote financieringsbeslag van de overheid op de kredietruimte van het bankwezen.

Oorzaken van de veranderingen in de binnenlandse liquiditeitsmassa (in miljoenen SRD):

	2014 ^{*)}	2013	2012
Netto buitenlands actief	-749	-505	690
Netto binnenlands actief	1.239	1.401	730
Waarvan:			
Netto vorderingen op de overheid	770	535	221
Vorderingen op overige ingezetenen	426	759	572
Overige activa (netto)	43	107	-63
Verandering binnenlandse liquiditeitsmassa	490	896	1.420
Omvang binnenlandse liquiditeitsmassa	9.500	9.010	8.114
In procenten bruto binnenlands product	51	52	49

*) voorlopige cijfers | Bron: Centrale Bank van Suriname.

Ontwikkelingen binnen de bancaire sector

Uit bijgaande tabel blijkt dat het netto balanstotaal van de algemene banken met bijna 7% toenam ten opzichte van ultimo 2013, namelijk tot SRD 9,4 miljard of 50% van het nominale binnenlandse product. Aan de actiefzijde van de balans groeide de gezamenlijke krediet-

verlening aan de private sector en overheid met bijna 19%, wat bijna gelijk was aan het stijgingstempo van 2013. Zij overtrof wederom de nominale groei van het binnenlands product, welke naar schatting circa 6% beliep.

Kerncijfers van banken (in miljoenen SRD)

	2014*)	2013	2012
Balanstotaal	9.427	8.837	7.626
Waarvan:			
Totaal Deposito's	8.581	8.102	7.160
Vreemde valuta deposito's	4.537	4.274	3.741
Totale kredietverlening	6.371	5.363	4.465
Waarvan:			
Overheid	976	391	285
Kredietverlening en beleggingen in SRD	4.259	3.372	2.708
• primaire productiesectoren	606	515	391
• overige sectoren	3.653	2.857	2.317
Voorzieningen dubieuze debiteuren	92	62	60
Kredietverlening en beleggingen in vreemde valuta	2.112	1.991	1.757
• primaire productiesectoren	446	404	412
• overige sectoren	1.666	1.587	1.345
Voorzieningen dubieuze debiteuren	35	42	42

*) voorlopige cijfers | Bron: Centrale Bank van Suriname

De kredietverlening aan de overheid steeg in opvallende mate en wel met 150% vooral door de aankoop van kortlopend schatkistpapier. Haar aandeel in het totaal verdubbelde tot 15%. Anderzijds vertraagde het stijgingstempo van de kredietverlening aan overige klanten fors en wel van 19% tot 9%. Het aandeel van de primaire productiesectoren in het totaal bleef op 17%. De kredietverlening luidende in Surinaamse dollars nam in vrijwel dezelfde mate toe als in 2013, te weten met 26%. De stijging in vreemde valuta was beduidend minder, namelijk 6% vergeleken met 14% in 2013. Eén en ander leidde ertoe dat de dollariseringsgraad bij de kredietverlening enigszins terugliep tot 33%. Bij de deposito's bleef de dollarisering vrijwel ongewijzigd op 52%. Het effect van de depreciatie van de euro weer Spiegelde zich niet in deze cijfers.

De Centrale Bank handhaafde haar beleid gericht op het intomen van de groei van de kredietverlening aan de private sectoren. Het achterliggende doel hiervan was om bij te dragen tot tempering van de druk op de wisselkoersen. Sinds september 2013 geldt voor aan banken toevertrouwde middelen in SRD een monetaire kasreserveverplichting van 30% en 50% voor die luidende in vreemde valuta.

Het langdurig vasthouden van deze naar internationale maatstaven uitzonderlijk hoge verplichte kasreservepercentages leidt tot hoge debetrentetarieven, tast de concurrentiepositie van banken in Suriname aan en beperkt het kredietaanbod, waarvan vooral opkomende productieve ondernemingen hinder ondervinden.

In 2014 toonde het beloop van de gemiddelde rentetarieven van banken een wat gemengd beeld. De gemiddelde rente op kredieten in Surinaamse valuta steeg met 0,5 procentpunt tot 12,5%, terwijl die in Amerikaanse dollars met 0,2 procentpunt daalde tot 9,5% en die in Euro's met 1,1 procentpunt tot 9,5%. Bij de deposito's steeg de gemiddelde SRD rente met 0,2 procentpunt tot 7,4 % en de US dollarrente met 0,5 procentpunt tot 3,3%. De Eurorente bleef ongewijzigd op 0,7%. Genoemde rentever verschillen waren vooral het gevolg van uiteenlopende vraag- en aanbodverhoudingen op de geld- en kapitaalmarkten.

Banken vormen verreweg de belangrijkste lokale bron van externe financiering voor gezins- en bedrijfshuishoudingen. Enkele grootbedrijven doen een beroep op buitenlandse financiers.

Alternatieve bronnen zijn nog onvoldoende tot ontwikkeling gekomen. Zo is de toegang tot de Surinaamse effectenbeurs beperkt; er is nauwelijks aanbod van en handel in aandelen en obligaties. Tegelijkertijd is de animo aan de vraagzijde groot. Hierdoor werpt beleggen in aandelen een aantrekkelijk rendement af. De beursindex, welke de gewogen marktwaarde aangeeft van een vastgesteld aandelenpakket, steeg in 2014 met circa 13% tot 9.573. De beursomzet bleef beperkt tot SRD 0,9 miljoen. Van 2 fondsen bleef de koers gelijk en 1 fonds vertoonde een daling namelijk DSB Bank. De koers van dit aandeel daalde verder en wel van SRD 68 naar SRD 55 of met 19%. De vraag naar Hakrinbank aandelen bleef hoog, waardoor de koers met 14% steeg.

Tegen het jaareinde maakten de Volkscredietbank en de Landbouwbank bekend te streven naar een fusie teneinde schaal- en efficiencyvoordelen te realiseren. Begin 2015 werd er een overeenkomst bereikt tussen Republic Bank Ltd. uit Trinidad en Royal Bank of Canada inzake de overname van alle bancaire activiteiten van laatstgenoemde bank in Suriname. Naar verwachting zal de daadwerkelijke overdracht in de tweede helft van 2015 plaatsvinden. De overnamesom bedroeg circa USD 40 miljoen.

Consumenteninflatie

Volgens onderstaande tabel versnelde het stijgingstempo van het jaargemiddelde van het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie in 2014 en wel van 1,9% tot 3,4% en de jaareinde-inflatie van 0,6% tot 3,9%. Deze versnelling moet vooral worden toegeschreven aan de ruime vraag naar goederen en diensten, welke op haar beurt is veroorzaakt door een sterke groei van de geldschepping uit binnenlandse bron en de hiermee samenhangende depreciatie van de nationale munt op de vrije valutamarkt.

Prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie

Jaar	Gemiddelde inflatie (%)	Jaareinde inflatie (%)
2010	6,9	10,3
2011	17,7	15,3
2012	5,0	4,3
2013	1,9	0,6
2014	3,4	3,9

Bron: Algemeen Bureau voor de Statistiek.

De perceptie bestaat dat het prijsindexcijfer het werkelijke tempo van de inflatie onderschat. De reden hiervoor is dat de overheid een zekere invloed uitoefent op de prijsvorming van de goederen behorende bij het pakket dat als basis dient voor berekening van de index. Er zijn voorts indicaties dat de prijzen van goederen niet behorend tot bedoeld pakket relatief sterker zijn gestegen. Het duurzaam intomen van het inflatietempo is van belang voor waarborging van de monetaire stabiliteit. Dit vereist onder andere dat de overheidsfinanciën op orde worden gebracht, dat de diverse kostencomponenten, waaronder de loonkosten, beheerst worden en dat structurele maatregelen worden genomen om de arbeidsproductiviteit op te voeren en de concurrentiepositie van ondernemingen te verbeteren.

Productiesectoren

Gedurende het verslagjaar ondervonden minerale ondernemingen,

die ongeveer een derde van het binnenlandse product en 95% van de goederenexport voor hun rekening nemen, de weerslag van de flauwe mondiale vraag naar grondstoffen. Mede hierdoor daalde de door IAMGOLD gerealiseerde goudprijs in 2014 verder en wel met 10% tot USD 1.256 per troy ounce. De integrale kostprijs nam slechts met 2% af tot USD 1.045 en het productievolume met ruim 3% tot 349.000 troy ounces. Ondanks doorgevoerde kostenbesparingen, zetten de eerdergenoemde factoren het bedrijfsresultaat onder druk, wat zich weerspiegelde in een sterke daling van de beurskoers van de moedermaatschappij. De overige spelers in deze sector werden evenzeer geconfronteerd met het zwakke marktsentiment. De ordening van de kleinschalige goudmijnbouw, die thans een significant deel van de totale productie voor haar rekening neemt, verloopt nog steeds moeizaam. Verheugend is het besluit van Newmont Mining Corporation om in het Merian gebied een goudmijn op te zetten, waarmee een investering van bijna USD 900 miljoen gepaard gaat. De oplevering is gepland voor eind 2016. Deze investering zal positieve effecten hebben op de Surinaamse economie.

In 2014 steeg de jaarproductie van ruwe olie door Staatsolie N.V. met 3% tot 6,1 miljoen of circa 16.800 barrellen per dag. De gemiddelde netto verkoopprijs daalde met 16% tot USD 85 per barrel. De door de raffinaderij te Tout Lui Faut verwerkte hoeveelheid ruwe olie verminderde tot 1,45 miljoen vaten en de productie bestond uit diesel, asfaltbitumen en diverse brandstofsoorten voor zowel de binnenlandse markt als de export. Per saldo steeg de omzet met bijna 3% tot ruim USD 1,056 miljard. De geconsolideerde winst vóór belastingen daalde met circa 7% tot USD 401 miljoen. De voornaamste reden hiervoor is dat de raffinaderij gedurende enige tijd uit bedrijf was gehaald in verband met de uitbreiding. Ook de lagere olieprijsen hebben bijgedragen aan de winstdaling. De staat heeft daardoor ook 8% minder belasting en dividend ontvangen namelijk USD 260 miljoen. Het voornemen bestaat om gedurende de periode 2015-2020 nog eens USD 1,1 miljard te investeren in diverse projecten, die gericht zijn op het verder realiseren van de transformatie van Staatsolie van een oliebedrijf tot een leidend energieconcern. Voorts zal zij voor 25% participeren in Surgold die tezamen met Newmont Mining Corporation een goudmijn zal opzetten.

Voor de zeer conjunctureel gevoelige bauxietsector was het wederom een moeilijk jaar. De prijs voor aluminium op de London Metal Exchange, waaraan die van aluinaarde is gekoppeld, bleef schommelen rond een historisch gezien lage prijs van US\$ 1.893 per metrieke ton. Het productie- en exportvolume van Suralco bleef vrijwel constant op bijna 1,2 miljoen metrieke ton. Per saldo nam de omzet met 2% toe tot USD 352 miljoen. De totale werkgelegenheid nam met ruim 3% af tot 1.919 personen. Momenteel worden onderhandelingen gevoerd over de afbouw van de belangen van Suralco/Alcoa in Suriname. De Surinaamse overheid heeft interesse om de bedrijfsactiviteiten over te nemen.

Het beeld bij de overige sectoren is gemengd. Beschikbare informatie indiceert dat vooral de sectoren handel, constructie en technische dienstverlening het relatief goed bleven doen, ondanks de wat minder uitbundige binnenlandse vraag naar goederen en diensten. De ontwikkeling in de agrarische sector verloopt moeizaam. De padieproductie steeg weliswaar met 5%, maar de prijzen daalden in sterkere mate. Mede hierdoor verminderde de exportwaarde van

rijst met ongeveer 4% tot USD 38 miljoen. De productie van bananen door de Food and Agricultural Industries N.V., dochteronderneming van de Frans-Belgische multinational Univeg N.V., die begin 2014 de activiteiten van de Stichting Behoud Bananen Sector overnam, kromp met 8% en de omzet met 7% tot bijna USD 55 miljoen; dit laatste mede als gevolg van de depreciatie van de Euro.

Ook kwam de productiviteit onder druk, en hadden de nieuwe sociale wetten kostenverhogingen tot gevolg, wat ook bijdroeg tot daling van de rentabiliteit.

Het lijkt realistisch te veronderstellen dat als gevolg van de daling van de export en de minder krachtige uitstralingseffecten die zij uitoefende op de rest van de economie, alsook van de afvlakking van het stijgingstempo van de binnenlandse vraag naar goederen en diensten, de groei van het reële bruto binnenlandse product in 2014 minder dan 3% heeft belopen.

Macro-economische vooruitzichten

Het huidig betrokken klimaat op de internationale grondstoffenmarkten vormt een uitdaging en toenemend risico voor de economie van Suriname. Onze export is geslonken, wat direct effect heeft op de staatsfinanciën. Hier komt bij dat het de overheid nog onvoldoende lukt om de uitgaven in toom te houden. Een onevenwichtig budgettair beleid brengt geen duurzame economische groei en bergt het risico van wisselkoersdepreciatie en inflatie in zich.

Tegen de bovengeschetste achtergrond zijn de vooruitzichten voor

2015 en deels ook voor 2016 minder gunstig. Er zijn immers nog geen tekenen dat zich een materieel herstel op de grondstoffenmarkten zal aandienen, wat zal doorwerken in de bedrijfsresultaten van de minerale ondernemingen en bijgevolg in de staatsontvangsten. Aan aanscherping van het belastingregime en reële ombuiging van de overheidsuitgaven valt dan ook niet te ontkomen.

Op langere termijn bezien lijkt het economisch perspectief echter overwegend positief te zijn. Er zijn immers tekenen dat het risico van voortgaande daling van de grondstoffenprijzen op termijn zal verminderen. Bovendien zal het in volle productie komen van de uitgebreide olieraffinaderij van Staatsolie en van de Merian goudmijn de economische groei een impuls geven en positieve uitstralingseffecten hebben op de rest van de volkshuishouding.

Er blijven niettemin onzekerheden bestaan, onder meer met betrekking tot de mate en het tempo waarin het ingezette mondiale conjuncturele herstel aan kracht zal winnen en bijgevolg het klimaat op de grondstoffenmarkten zal doen opklaren. Onzekerheid bestaat onder meer ook over de snelheid waarmee onze staatsfinanciën op het juiste spoor kunnen worden getrokken, over de door te voeren institutionele hervormingen, over de mogelijkheden tot vergroting van de uitvoeringscapaciteit en over de versterking van de internationale concurrentiepositie van ondernemingen. Het behalen van bevredigende resultaten op deze gebieden vereist wijsheid en serieuze inzet van ons allen.

Foto links:

Teelt rauwkost producten voor lokale bedrijven door Gopex International N.V., die recent een ecologische duurzaamheidsprijs van de Vereniging Surinaams Bedrijfsleven in ontvangst mocht nemen.

Foto onder:

Bacoven aanplant en geoogste bacoven van Food and Agricultural Industries N.V. (FAI) die begin 2014 de activiteiten van de Stichting Behoud Bananensector overnam.

Het bedrijf van de bank

Inleiding

In dit onderdeel van het jaarverslag wordt het gevoerde beleid op de belangrijkste beleidsgebieden beschreven en toegelicht. Hiermee wordt een geïntegreerd beeld gepresenteerd van de besturing van de bank, alsook van het beleid en de implementatie daarvan.

Strategie

Het jaar 2014 was het eerste jaar van uitvoering van het strategisch plan 2014-2017, waarin de volgende strategische doelen zijn geformuleerd:

1. Verdere versteviging van de governance.
2. Verbetering van de customer experience, ofwel klantervaringen.
3. Verhoging van de competenties van onze medewerkers.
4. Groei van het balanstotaal en rendement.

In het kader van de versteviging van onze governance is in 2014 prioriteit gegeven aan de aanscherping van onze corporate governance en de ontwikkeling van een nieuwe organisatiestructuur, die de realisatie van de strategische doelen vastgelegd in ons strategisch plan beter faciliteert. Onze ambitie is om een leidende rol te blijven spelen op het gebied van deugdelijk ondernemingsbestuur in Suriname. De relevantie hiervan is groot, mede vanwege het ontbreken van een wet op de jaarrekening alsmede een efficiënt functionerende kapitaalmarkt, waarbij de tucht van de markt deugdelijk bestuur afdwingt.

Wij zijn verheugd dat ook de Centrale Bank van Suriname haar activiteiten op dit terrein intensiveert, wat inmiddels heeft geleid tot de uitgifte van een corporate governance code en de daarbij behorende richtlijnen.

Onze governance strategie is gericht op het waarborgen van de doeltreffendheid van de bedrijfsvoering en deze zo nodig verder te verbeteren. In 2014 zijn, na intensief overleg tussen directie en raad van commissarissen en met ondersteuning van externe deskundigen, onze corporate governance code alsook de reglementen van de directie en de raad van commissarissen, inclusief die ten behoeve van de speciale commissies van de Raad, aangescherpt. De formalisatie hiervan heeft begin 2015 plaatsgevonden. Onze governance regelgeving is thans volledig in overeenstemming met de corporate governance code van de Centrale Bank.

In lijn met het adagium 'structure follows strategy' hebben wij in het verslagjaar ook veel aandacht geschonken aan het ontwikkelen van een nieuwe organisatiestructuur, welke het instrument zal zijn voor de realisatie van de strategische doelstellingen. De nieuwe structuur is klantgericht, waarbij de Retail Banking en

Business Banking Departments het centrale aanspreekpunt zullen vormen voor het consumenten-, respectievelijk het business klantsegment. Tevens zullen de backoffices gecentraliseerd worden in twee grotere afdelingen, één verantwoordelijk voor het nationaal en internationaal betalingsverkeer (Payments & Settlement) en één verantwoordelijk voor de administratie van alle klantgegevens, inclusief de aan hen geleverde producten en diensten (Sales administration). Deze structuur faciliteert een efficiënte, end-to-end inrichting van de bedrijfsprocessen. Aangezien de customer experience, namelijk het geheel van klantervaringen met onze bank wordt bepaald door de kwaliteit van alle interne processen, is de herinrichting cruciaal. Na een voorbereidingsperiode is begin 2015 een aanvang gemaakt met de implementatie van de nieuwe structuur. De transformatie van onze organisatie heeft ook implicaties op de functies, rollen en de vereiste competenties van onze medewerkers. Er zal hier nadrukkelijk aandacht aan worden geschonken.

Corporate Governance

De Hakrinbank hecht grote waarde aan een goede corporate governance ter waarborging van de integriteit van haar bedrijfsactiviteiten en haar financiële soliditeit. Hierdoor beschikt de bank over een systeem dat haar in staat stelt goed, efficiënt en verantwoord bestuur uit te oefenen, alsook verantwoording af te leggen over dan wel uitleg en toelichting te geven aan stakeholders van de bank en aan de samenleving. Corporate governance is gestoeld op twee steunpilaren, te weten enerzijds integer en transparant handelen door de directie en anderzijds het effectief toezicht daarop door de Raad van Commissarissen, waaronder inbegrepen het afleggen van verantwoording over het uitgeoefende toezicht. Eén en ander is essentieel voor het duurzame vertrouwen in onze bank en in de bancaire sector als geheel.

De Hakrinbank is voor zover bekend het eerste bedrijf in Suri-naamse handen dat enige jaren terug een formele corporate governance code heeft geïntroduceerd en wij stellen met tevredenheid vast dat diverse bedrijven ons voorbeeld hebben gevolgd. Deze code, die op onze website is te vinden, bevat richtlijnen voor het handelen van de directie, Raad van Commissarissen en aandeelhouders. In aparte reglementen zijn de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de directie, de Raad van Commissarissen, de Auditcommissie, Remuneratie- en Benoemingscommissie, en de Risk- en compliancecommissie vastgelegd.

In het verslagjaar zijn onze corporate governance code, alsmede de reglementen van de directie, raad van commissarissen, alsmede die van de speciale commissies van de Raad van Commissarissen, ingrijpend aangescherpt. Als referentiekader heeft de concept corporate governance code van de Centrale Bank van Suriname voor het bankwezen gegolden, evenals de concept richtlijnen van de CBvS inzake governance. Ook het memorandum 'Principles for enhancing corporate governance' van de Basel Committee on Banking Supervision (Basel, 2010) is in beschouwing genomen.

De aanscherpingen betreffen vooral het explicieter maken van bepaalde taken van de directie en RvC, onder andere op het gebied van risicobeheersing, financiële verslaglegging en beloningsbeleid. Hierop aansluitend zal in 2015 de evaluatie van onze statuten afgegrond worden en het traject voor aanpassing worden ingezet. Intussen verloopt de verwisseling van onze toonder aandelen naar op

naam van de eigenaar gestelde aandelen voorspoedig; inmiddels is al circa 95% van de aandelen omgewisseld.

Onze directiestructuur is gebaseerd op het zogenaamde CEO-model, waarbij de algemeen directeur als eindverantwoordelijke directielid sturing en leiding geeft aan het directieteam, welke tevens voorziet in een Chief Financial Officer (CFO), een Chief Commercial Officer (CCO) en een Chief Operations Officer (COO). Het directieteam, ook wel Raad van Bestuur genoemd, bestond in het verslagjaar uit twee leden, namelijk algemeen directeur of CEO, de heer J. Bousaid, en operations directeur of COO, de heer G. Raghoenathsingh. De functie van financieel directeur of CFO wordt waargenomen door de heer R. Sheorajpanday, die geen deel uitmaakt van de Raad van Bestuur. Op grond van de positieve beoordeling van zijn functioneren door de CEO en de RvC zal op de algemene vergadering van aandeelhouders over het boekjaar 2014 worden voorgesteld de heer R. Sheorajpanday te benoemen tot financieel directeur. Het is de bedoeling om op termijn de Raad van Bestuur verder uit te breiden met een Commercieel directeur of CCO. Deze functie wordt momenteel waargenomen door de CEO.

Risk Management

Bankieren is onlosmakelijk verbonden aan het nemen van risico's. Ter waarborging van een effectieve beheersing van deze risico's hanteren wij een 'enterprise wide' benadering, welke gestoeld is op het 'three lines of defence' governance model, waarbij de verantwoordelijkheid voor risicobeheer op drie niveaus binnen de bank wordt gedragen. De first line of defence wordt gevormd door het lijnmanagement. Het gaat daarbij primair om het identificeren en beheersen van de risico's verbonden aan de bedrijfsactiviteiten. De second line of defence wordt gevormd door de onafhankelijke risicobeheersfunctie en is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van het risicobeleid en de procedures, beoordelen van risico's en beheersmaatregelen en advisering van de first line over risico-acceptatie vraagstukken en eventuele aanpassingen van beheersmaatregelen. Ook is zij verantwoordelijk voor de monitoring van risico's in relatie tot de vastgestelde risicolimieten. De risicobeheersfunctie wordt uitgeoefend door de Risk Management Department (RMD) en de Compliance Department.

De Compliance Department vervult de second line of defence rol op het gebied van compliance en juridische risico's, terwijl de RMD deze rol vervult voor de overige bedrijfsrisico's, waaronder de financiële en operationele risico's. De third line of defence betreft de Internal Audit Department (IAD) welke onafhankelijk van de first en second line een beoordeling maakt van de effectiviteit van de interne beheersingsmaatregelen en adviseert over mogelijkheden tot verbetering.

In het verslagjaar is het enterprise riskmanagement framework geformuleerd, dat als kapstok dient voor het integrale (enterprise wide) risicobeheer binnen onze instelling. In dit framework zijn opgenomen, het conceptueel kader voor het risicobeheer binnen onze bank, onze bedrijfsbrede risico-appetijt, de governance van het risicobeheer binnen onze bank, waaronder de rol, positie en verantwoordelijkheden van de second line Risk & Compliance functie, de overlegstructuren in het kader van het risicobeheer en het risk policy framework.

In het kader van de verdere opbouw van de Riskmanagement Department is in 2014 vooral aandacht geschonken aan de financiële riskmanagement sectie, waardoor deze thans goed bemenst is. In 2015 zal worden gewerkt aan versterking van de operationele riskmanagement sectie van de afdeling.

Voor een effectief risicobeheer is overleg tussen de verschillende lines of defence zeer belangrijk. Dit stimuleert de verdere ontwikkeling van een gezamenlijk referentiekader voor de identificatie en beoordeling van risico's, de effectiviteit van beheersmaatregelen en de te stellen prioriteiten en daaraan verbonden allocatie van resources. Gezien het belang hiervan zijn er binnen onze bank drie risicocommissies geïnstitutionaliseerd, te weten de Asset and Liability Management (ALM), de Credit Risk, en de Operational, Legal & Compliance Risk commissie. Deze commissies staan onder leiding van Head Risk Management en Head Compliance en vormen het overlegplatform ter bespreking van de risico's binnen de vastgestelde risico-scope van de individuele commissies.

De toenemende onzekerheden in de omgeving waarin wij opereren heeft ook haar weerslag op de risico's die wij als bank lopen. In het verslagjaar is dan ook veel aandacht geschonken aan het kredietrisicobeheer, het liquiditeitsrisicobeheer, evenals koersrisico's.

Een belangrijke ontwikkeling betreft de aanscherping van de vijf prudentiële richtlijnen door de CBvS. Hoewel we in belangrijke mate compliant waren met de aangescherpte richtlijnen is er wel veel tijd gaan zitten in de beoordeling van de concept richtlijnen, het maken van gap-analyses en overleg met andere banken en de CBvS hieromtrent. Wij waarderen de ruimte geboden aan het bankwezen om de concept richtlijnen van commentaar te voorzien, waardoor ook rekening kon worden gehouden met de specifieke Surinaamse omstandigheden in de bancaire sector. Wij zijn verheugd dat de aangescherpte Richtlijn Kredietclassificatie en Voorzieningen een bredere toetsing van de kwaliteit van een krediet voorschrijft, waarbij thans ook andere factoren dan betalingsachterstanden expliciet in beschouwing worden genomen. Dit sluit aan bij onze Credit Quality Assessment Matrix (CQAM).

Er is ook intensief samengewerkt tussen de afdelingen Treasury en RMD om te geraken tot aanscherping van ons liquiditeitsrisicobeheer. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen het funding beleid en het liquiditeitsbeleid. Het eerstgenoemd beleid heeft primair een middellange termijn oriëntatie en is gericht op een prudente financiering van de gepleegde uitzettingen, voornamelijk in de kredietverlening. Het liquiditeitsbeleid heeft een korte termijn oriëntatie en dient ervoor te zorgen dat de bank in alle gangbare valuta's voldoende liquide middelen heeft om aan de verwachte (korte termijn) opvragingen te voldoen.

In 2015 zal de nadruk worden gelegd op de volledige implementatie van het ERM Framework, waarbij prioriteit zal worden gegeven aan de aanscherping van de beheersing van de operationele risico's, waaronder IT en business continuity.

Compliance

In het verslagjaar is, mede in het kader van de opvolging van de aanbevelingen van de Centrale Bank van Suriname naar aanleiding van haar on-site inspectie in 2013, veel aandacht geschonken aan het aanscherpen van het beleid gericht op het beheersen van anti-money laundering (AML)/ combatting terrorism financing (CFT) risico's. Het cliëntacceptatiebeleid is geëvalueerd en aangepast. Als referentie hebben, naast de nationale wetgeving tevens de 40+9 aanbevelingen van de Caribbean Financial Action Task Force (CFATF), gediend. Er is een risico-gebaseerde Customer Due Diligence (CDD) risicomatrix ontwikkeld, aan de hand waarvan al bij het aangaan van een cliëntrelatie het AML/CFT risico wordt beoordeeld. De uitkomst van deze risicobeoordeling, waarbij zowel klantindicatoren als productindicatoren in beschouwing worden genomen, is een belangrijke overweging bij het cliëntacceptatie besluit.

Naast het algemeen cliëntacceptatiebeleid is in 2014 tevens een apart cliëntacceptatiebeleid voor stichtingen geformuleerd en geïmplementeerd. Aangezien stichtingen vanuit AML/CFT een verhoogd risico vormen, zijn de cliëntacceptatie criteria aangescherpt. Wij streven ernaar om op korte termijn voor alle sectoren met een verhoogd AML/CFT risico een specifiek beleid te formuleren.

Een belangrijke aanbeveling van de CFATF betreft het beoordelen van het landen- en sectorrisico voor het witwassen van gelden en/of financiering van terrorisme. Het initiatief voor deze risico beoordeling dient van de overheid uit te gaan, waarbij de CBvS een belangrijke ondersteunende rol kan vervullen. Het resultaat hiervan vormt het uitgangspunt voor het formuleren van beleid voor het verbeteren van het AML/CFT risicoprofiel van ons land. Gezien het belang dat buitenlandse financiers en banken hieraan toekennen bij de beoordeling van het landenrisico, zal met prioriteit hieraan gewerkt moeten worden.

Het beoordelen van het AML/CFT risico geschiedt niet alleen bij het aangaan van een cliëntrelatie, maar evenzeer gedurende die relatie. In 2014 is de monitoring van transacties in het nationaal en internationaal betalingsverkeer geautomatiseerd. Hiertoe hebben wij de Fraud Compliance and Risk Management (FCRM) applicatie van Fiserv, de leverancier van ons core banking systeem aangeschaft. De transacties in het buitenlands betalingsverkeer worden gefilterd op de internationale compliance lijsten, waaronder OFAC en WorldCheck. Met de aanschaf van dit systeem zullen de operationele efficiency en de naleving van wet- en regelgeving verbeteren.

In 2014 is er een aanvang gemaakt met de werkzaamheden voor het updaten van het totale rekeningen-/cliëntenbestand van onze bank. Het doel van dit project betreft het actualiseren van de gegevens van al onze cliënten, zoals vereist als gevolg van ons aangescherpte cliëntacceptatiebeleid.

Er is wederom veel aandacht geschonken aan het verhogen van het kennisniveau van de compliance officer en de overige medewerkers van de Compliance Department. Twee medewerkers hebben een aanvang gemaakt met de Leergang Compliance Officer. Aan de permanente bij- en nascholing van de medewerkers op het gebied van AML/CFT is eveneens invulling gegeven. In samenwerking met het Nederlands Compliance Instituut is er in 2014 een computer based CDD/AML en Compliance & Integriteit e-learning-programma ontwikkeld. De trainingen zijn gebaseerd op een efficiënte leer- en bewustwordingsmethode en voorzien in een toetsmoment per hoofdstuk en een eindcontrole op de verworven kennis en vaardigheid van de deelnemer.

De FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act) regelgeving van de USA is in juli 2014 in werking getreden, waarbij financiële instellingen moeten nagaan of bepaalde klanten mogelijk belastingplichtig zijn in de Verenigde Staten van Amerika. Ook Surinaamse bankinstellingen dienen aan deze regelgeving te voldoen. Onze bank heeft reeds een registratienummer van de Amerikaanse belastingdienst (IRS) ontvangen, en inmiddels is gestart met het verifiëren van de relevante klantgegevens in het kader van de FATCA regelgeving. Het is wel jammer dat de Surinaamse overheid tot nu toe geen bilaterale 'Inter Governmental Agreement' met de USA heeft afgesloten, zodat het niet meer nodig is dat individuele banken een overeenkomst moeten aangaan met de Amerikaanse belastingdienst, IRS.

De commerciële ontwikkeling

In het verslagjaar zijn de gestelde doelen voor de commerciële afdelingen niet volledig gerealiseerd. Vooral de batenontwikkeling bleef achter bij de projecties.

Blijkens bijgaande tabel was de geconsolideerde kredietverlening van de private sector per ultimo 2014 SRD 64 miljoen of 6% hoger dan een jaar eerder en beliep SRD 1.134,4 miljoen, wat iets onder het budget lag. De groei werd vooral gerealiseerd in de sectoren handel, nijverheid, woningbouw en commerciële dienstverlening. De gemiddelde jaargroei was hoger; echter loste een internationaal opererend bedrijf haar ruime kredietfaciliteit tegen het jaareinde geheel af vanwege herfinanciering van haar schulden op de internationale kapitaalmarkt.

Kredietverlening naar sectoren (in duizenden SRD) per jaar ultimo

	2014	in %	2013	in %
Agrarische sector	30.956	2	58.915	5
Visserij	43.780	3	40.386	3
Bosbouw	33	0	639	0
Mijnbouw	21.894	2	12.397	1
Nijverheid	93.859	7	79.648	6
Constructie- en installatie bedrijven	83.853	6	73.642	5
Electriciteit, gas en water	17	0	18	0
Totaal direct productieve sectoren	274.392	20	265.643	21
Handel	400.046	29	358.686	30
Transport, opslag en communicatie	3.469	0	3.808	1
Dienstverlening	128.253	9	117.851	10
Woningbouw	191.330	14	180.486	16
Overige (m.n. consumenten krediet)	136.905	10	143.977	12
Totaal overige sectoren	860.003	63	804.808	68
Totaal commerciële kredieten	1.134.395	83	1.070.451	89
Schatkistpromessen (overheid)	232.714	17	116.735	11
Totaal algemeen	1.367.109	100	1.187.186	100

Opvallend was de verdubbeling van onze beleggingen in schatkistpapier van de Republiek Suriname, van SRD 116,7 miljoen naar SRD 232,7 miljoen. De sterke groei is veroorzaakt door de grote financieringsbehoefte van de Staat en de incentives van de monetaire autoriteiten voor deze beleggingsvorm. Dit heeft geleid tot enige verschuiving in de samenstelling van de kredietportefeuille; het aandeel van de overheid daarin steeg met 6 procentpunten tot 17%. Er wordt niet verwacht dat deze portefeuille verder zal worden uitgebreid vanwege ons beleid van spreiding van beleggingen. De toename van de kredietverlening inclusief schatkistpapier bedroeg 15,2%, wat de groei van het bruto binnenlands product overtrof. Onze bijdrage aan de totale kredietgroei was redelijk in lijn met dat van de andere banken, waardoor ons marktaandeel vrijwel gelijk bleef.

De kwaliteit van onze kredietportefeuille verbeterde iets wat tot uiting kwam in een daling van de non-performing ratio en de lagere dotatie aan de voorziening kredietrisico's.

De dollariseringsratio in de geconsolideerde kredietverlening nam verder af en wel van 31,8% naar 28,8%. Ons beleid inzake terugdringing van de US dollarisering wordt voortgezet.

De ontwikkeling van de niet aan de kredietverlening gerelateerde dienstverlening bleef achter bij de verwachting. Vanwege de discrepantie tussen de officiële wisselkoers en die op de vrije valuta-

markt, is het aanbod van vreemde valuta bij onze bank afgenomen. Dit had een negatieve invloed op het volume aan vreemde valuta-transacties alsook op de hierop verdiende marges.

De verdiende assurantieprijzen zijn toegenomen. Er is echter ruimte voor betere benutting van de winstpotentie van de assurantie-afdeling. Met het oog hierop en in het licht van de beleidsplannen voor 2014-2017, zullen de betreffende processen worden verbeterd.

Ter realisatie van de strategische commerciële bedrijfsdoelstellingen te weten verdere versterking van de concurrentiepositie, groei van ons marktaandeel, diversificatie van baten, verbetering van de klantgerichtheid en kwaliteit van de dienstverlening, wordt een verschuiving doorgevoerd in de interne organisatiestructuur; deze wordt meer klant- en marktgericht in plaats van productgericht. Zodoende kan ook het aanbod van producten en diensten beter worden afgestemd op de wensen en behoeften van de verschillende klantsegmenten. Er zijn eerste stappen gezet in het transformatieproces van de Credits Department naar een Business Banking Department, wat uiteindelijk ertoe zal leiden dat het relatiebeheer verbreed zal worden tot ook andere dan kredietproducten. De zakelijke (corporate) klanten zullen voortaan dus in de breedte bediend worden via de accountmanagers, branche-managers, en relatiebeheerders met ondersteuning van specialisten. Zij zullen naast kredieten bijvoorbeeld ook beleggingen en treasury- en foreign transfer diensten aanbieden.

Het consumenten marktsegment wordt momenteel bediend door onze dochteronderneming, de Nationale Trust- en Financierings Maatschappij. In het kader van de transformatie naar een meer klantgerichte organisatie wordt er een Retailbanking Department opgezet, waarin de NTFM activiteiten zullen worden ondergebracht. De trustactiviteiten waaronder het beheer van vermogen van derden, zullen nog wel door de NTFM worden voortgezet.

De vooruitzichten voor 2015 zijn gematigd positief, hoewel de risico's in de macro-economische omgeving naar onze verwachting zullen toenemen. Bij de budgettering is uitgegaan van zeer gematigde groei cijfers voor de bedrijfsactiviteiten en van het rendement.

Operations

Als bijdrage aan de realisatie van onze strategische doelstellingen, in het bijzonder de verbetering van de customer experience is in het verslagjaar aandacht geschonken aan de verhoging van de kwaliteit van onze dienstverlening. Effectieve en efficiënte bedrijfsprocessen zijn een belangrijke randvoorwaarde hiervoor. Bij het buitenlands betalingsverkeer is hiernaast ook intensieve compliance monitoring van de individuele transacties van belang. In het verslagjaar hebben wij een nieuwe betalingsapplicatie van de leverancier van ons core banking systeem aangeschaft en geïmplementeerd. Dit systeem beoogt een verdere efficiënte verwerking van de internationale betalingen, evenals een geïntegreerde compliance monitoring.

In het lokale betalingsverkeer blijft de verschuiving van chartale transacties naar girale en elektronische transacties prioriteit hebben. In het verslagjaar hebben wij ons ATM en POS netwerk verder uitgebreid. In 2014 nam het aantal transacties bij de geldautomaten en POS apparaten met 6% respectievelijk 30% toe. Tevens werd een mijlpaal bereikt in de verhouding van chartale en girale transacties waarbij het merendeel namelijk 55% van de transacties giraal waren. Bovenstaande gegevens zijn voor ons aanleiding om voorzichtig te concluderen dat ons beleid tot het bevorderen van het giraal verkeer, haar vruchten afwerpt.

Als aanvulling op de mogelijkheid van onze creditcard cliënten om hun transacties online te bekijken, hebben wij in 2014 de service van 'Instant alerts' via email geïntroduceerd. Cliënten die zich voor deze dienst hebben geregistreerd, ontvangen na elke gepleegde creditcard transactie een email-bevestiging hiervan. Hierdoor kunnen zij hun transacties snel verifiëren en mogelijke fraude direct identificeren. Ook hebben wij in het verslagjaar de mogelijkheid gecreëerd voor onze cliënten om hun digitale afschriften via internet banking te ontvangen, waardoor ze sneller en veiliger over deze kunnen beschikken.

In 2014 is een aanvang gemaakt met de verdere detaillering van de ontwikkelde organisatiestructuur voor het Operations beleidsgebied, waarbij gelijksoortige werkzaamheden worden geclusterd in grotere eenheden. Dit heeft een positieve invloed op de span of control van de leidinggevend en maakt een scherpere focus op zowel de formulering als de implementatie van het beleid mogelijk, waardoor de effectiviteit van de aansturing van het beleidsgebied kan verbeteren. De implementatie zal in 2015 plaatsvinden, waarna het Operations beleidsgebied zal bestaan uit vier afdelin-

gen te weten Payments, Sales administration, Information Technology en Facility Management.

In het kader van de modernisering van onze branches is in 2014 het filiaal aan de Anamoestraat volledig gesloopt en een aanvang gemaakt met de bouw van een modern bankgebouw. Dit pand wordt naar verwachting medio 2015 in gebruik genomen.

In 2015 zal prioriteit worden gegeven aan verdere verbetering van de operationele efficiency, onder andere door het ontwerpen van aangepaste end-to-end ingerichte bedrijfsprocessen, kostenbesparingen bij de inkoop en aanscherping van ons operationeel risicobeheer. De end-to-end herinrichting van de bedrijfsprocessen stimuleert de onderlinge samenwerking tussen front-, mid- en backoffices en integraal kwaliteitsmanagement, waaronder kwaliteitsindicatoren en service level normeringen. Dit zal een positieve invloed hebben op de kwaliteit van de dienstverlening alsook de operationele efficiency. Hierbij zullen ook de identificatie en beoordeling van de operationele risico's, alsmede de beheersmaatregelen ter beperking van deze risico's bijzondere aandacht genieten. De inkoopfunctie zal gecentraliseerd worden bij de afdeling Facility Management, waardoor we onze positie als groot inkoper effectiever kunnen benutten om kostenvoordelen te realiseren, terwijl ook de controle-technische functiescheidingen beter in te bedden zijn in het inkoopproces.

Human Resources Management

In lijn met onze strategische en daarvan afgeleide tactische doelstellingen is in het verslagjaar aandacht geschonken aan de aanscherping van onze HR cyclus en de upgraden van onze HRM functie. Ook is een aanvang gemaakt met de activiteiten gericht op de transformatie van onze organisatiestructuur. In dit verband is ook begonnen met het opstellen van de functiebeschrijvingen en weging van functies.

De aanscherping van de HR cyclus betreft enerzijds het gestructureerd uitvoeren van de cyclus, welke is samengesteld uit planings-, functionerings- en beoordelingsgesprekken. Een effectieve HR cyclus stimuleert een optimale benutting van de talenten van onze medewerkers en heeft een positieve invloed op zowel de prestaties als de motivatie. Tevens is voor de staffuncties de aansluiting met de planning en controlcyclus scherper gemaakt. Hierdoor is er een betere afstemming tussen de organisatiedoelstellingen met die van de individuele medewerker. De beoordeling van onze medewerkers vindt thans plaats op basis van geleverde prestaties en geëtaleerde en ontwikkelde competenties (kennis, vaardigheden en gedrag), waaronder ook het vertoond gedrag.

De upgraden van de HR functie betreft de transformatie van een meer administratief ingestelde afdeling naar een professionele human resources department, welke de organisatie, in het bijzonder de leidinggevend en, adviseert en ondersteunt bij de effectieve en efficiënte inzet van alle HR instrumenten. Ook een efficiëntere inrichting van de HRM bedrijfsprocessen is onderdeel van de upgraden. In dit kader is er in 2014 een nieuw HR personeelsinformatie software pakket in gebruik genomen welke het mogelijk maakt over te stappen van papieren personeelsdossiers naar een web-based digitaal personeelsinformatiesysteem (PIS). Effectieve

benutting van dit programma zal enerzijds de administratieve werkzaamheden van de HR medewerkers verminderen en de kans op fouten verkleinen. Anderzijds zal het management sneller over de juiste informatie kunnen beschikken voor aansturing van de medewerkers.

De verhoging van de competenties, waaronder het kennisniveau van onze medewerkers, is ook een belangrijke doelstelling. In het verslagjaar hebben ruim 100 medewerkers deelgenomen aan de door de Centrale Bank van Suriname georganiseerde basis module Financiële Dienstverlening. Ook zijn er door diverse medewerkers cursussen en trainingen gevolgd op het gebied van onder andere ICT, kredietverlening, arbeids- en belastingwetgeving, risk management en worden opleidingen gevolgd op HBO niveau.

In 2014 was er een instroom van 21 nieuwe medewerkers, die

enerzijds het gevolg was van vervanging van medewerkers die op korte termijn de dienst zullen verlaten vanwege onder meer het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, en anderzijds vanwege de toename van onze bedrijfsactiviteiten. In totaal zijn 5 medewerkers uit dienst getreden. In het verslagjaar vierden wij het 30-jarig dienstverband van onze algemeen directeur, de heer J. Bousaid, alsmede het jubileum van 12 andere medewerkers, waaronder vijf met een 35-jarig dienstverband, zes met een 25-jarig dienstverband en één die zijn 12½-jarig dienstjubileum vierde. Wij zijn al deze medewerkers dank verschuldigd voor de aan onze bank bewezen trouwe diensten.

In het verslagjaar kwam onze stafmedewerker, de heer Drs. P. Tjon Kiem Sang, hoofd van de afdeling Domestic, ons te ontvallen na een langdurig ziekbed. Ook moesten wij afscheid nemen van onze gepensioneerde medewerkster mevrouw I. Abdulhak.

Algemeen directeur Jim Bousaid neemt de felicitaties in ontvangst van President Commissaris Agnes Moensi-Sokowikromo in verband met zijn 30ste dienstjubileum bij de Hakrinbank.

Nationale Trust- en Financierings Maatschappij N.V.

De Nationale Trust & Financieringsmaatschappij N.V. (NTFM) heeft in het verslagjaar haar gebudgetteerde doelstellingen gedeeltelijk gerealiseerd. Het balanstotaal groeide wel met 2% naar SRD 267 miljoen, echter namen de bedrijfsopbrengsten af met 4% en daalde het resultaat met 13% tot SRD 9,3 miljoen. De oorzaak van de onderrealisatie ligt bij de aanscherping van het intake beleid, evenals de sterk gestegen concurrentie op het marktsegment van het consumentenkrediet. De kwaliteit van de kredietportefeuille bleef op een goed niveau.

Hypothecaire uitzettingen

De hypotheekuitzettingen namen in het verslagjaar toe met 9% tot bijna SRD 167 miljoen. Door de verscherpte intake is de productiegroei matig geweest. De 7% kasreserve hypotheekvertoonden een lichte stijging. Aanpassingen van voorwaarden voor het doen van een beroep op dit product, die reeds geruime tijd door de bankiers werden gevraagd, zijn aan het begin van het verslagjaar doorgevoerd door de Centrale Bank.

Termijnleningen (objectfinanciering)

De termijnleningen daalden met circa 13% naar SRD 59 miljoen. Met name de tweedehandse automarkt vertoonde signalen van stagnatie die hebben geleid tot het minder importeren van

voertuigen met als gevolg dat het aantal van kredietaanvragen voor dit product afnam. De in omvang veel kleinere markt voor nieuwe voertuigen daarentegen is gegroeid. De concurrentie op het marktsegment is stevig waarbij concurrenten hun normen voor risico-acceptatie hebben verlaagd. In het verslagjaar is ervoor gekozen onze risico-acceptatie niet te verlagen, maar de nadruk te leggen op het binnenhalen van gezonde kredieten.

Persoonlijke leningen

De uitzettingen in persoonlijke leningen zijn afgenomen met 4% tot SRD 36 miljoen. Ook in 2014 is geconstateerd dat diverse inkomensgroepen te veel krediet hebben opgenomen, wat leidde tot aanscherping van onze intake. De concurrentie is ook in deze productcategorie flink toegenomen.

Vermogensbeheer

Het door ons beheerde vermogen van derden is in 2014 toegenomen met 38% naar circa SRD 81 miljoen. Deze groei komt voornamelijk door enkele grote kredietuitzettingen, waarvan een deel in metaverband met de Hakrinbank is verstrekt. Wij zijn content over deze groei, die past in ons beleid om de overige dienstverlening te stimuleren.

Interne organisatie

In het verslagjaar hebben wij ons toegelegd op de implementatie van aangescherpte regelgeving vanuit de Centrale Bank. Dit heeft gevolgen gehad voor onze manier van zaken doen. Ook werd veel energie gestopt in de voorbereiding van de interne organisatorische transformatie van de huidige productgerichte organisatie naar een meer marktgerichte organisatie. Implementatie zal in 2015 plaatsvinden.

Vooruitzichten 2015

In 2015 wordt een groei verwacht bij alle consumentenproducten, in het bijzonder bij de 7% kasreserve hypotheek. Hierdoor zal ook de rentabiliteit verbeteren.

Hakrinbank Real Estate N.V.

Onze dochteronderneming die in 2012 werd opgericht met als doel het kopen, verkopen en/of exploiteren van onroerende goederen, heeft vooralsnog slechts beperkte activiteiten ontplooid. Deze waren gericht op het voldoen aan de formele vereisten om aan het maatschappelijk verkeer deel te nemen, het inrichten van de interne organisatie en het opstellen van een strategisch beleidsplan. Dit plan is aangepast in het licht van de aanscherping van het prudentiële toezicht vanuit de Centrale Bank van Suriname,

waarbij voor investeringen in onroerend goed sinds juli 2014 zwaardere solvabiliteits-eisen gelden.

In het verslagjaar is met een commerciële partner een project geïdentificeerd in het district Commewijne. Momenteel wordt een bedrijfsplan uitgewerkt en conform deze planning zal in het tweede kwartaal van 2015 worden gestart met de uitvoering van het project.

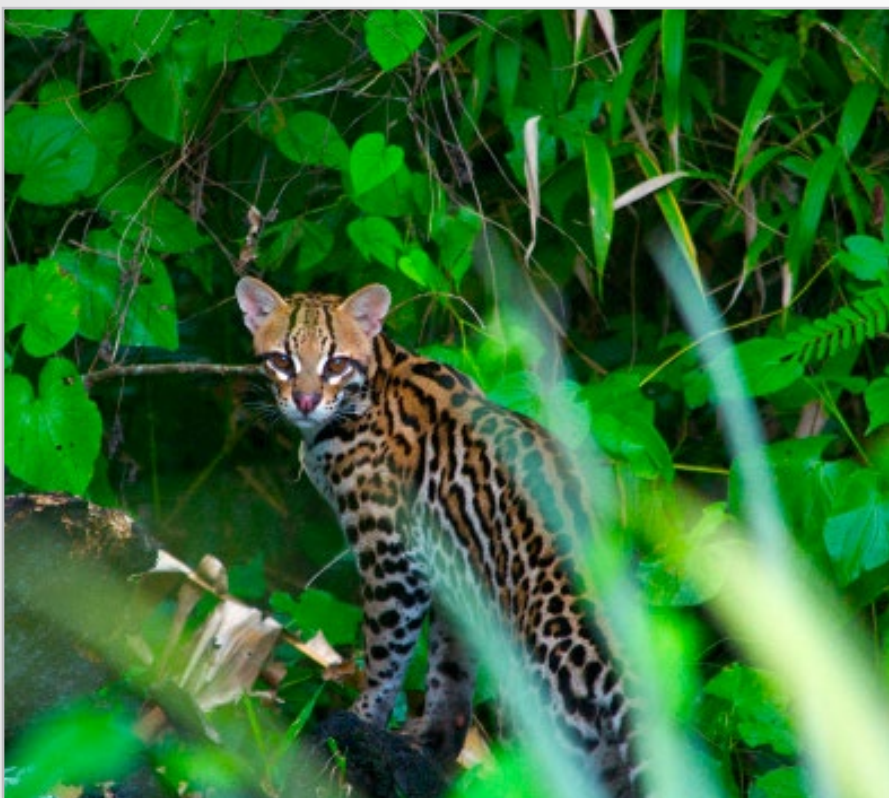

Foto links:

De Ocelot is een middelgrote, wilde kat, die een nachtdier is. Voor zover bekend vormt dit dier geen gevaar voor mensen. De Ocelot is niet makkelijk te spotten, waardoor een ontmoeting met één in het Kabalebo Nature Resort een primeur is!

Foto onder:

Een deel van de 3.600 plantgaten tellende, zelf ontworpen en gebouwde, hydroponics tuin van Michi Natural Foods N.V. De geboekte resultaten met deze wijze van voedselproductie zijn positief en bieden goede perspectieven voor de toekomst.

De financiële ontwikkeling van de bank

Onze bank heeft in het verslagjaar redelijke financiële resultaten geboekt, die echter niet geheel in lijn waren met onze verwachtingen. Zowel de bedrijfsomvang als de rentabiliteit verbeterden. De minder gunstige macro-economische omgeving en het krappe monetaire beleid hadden een negatieve invloed op onze kredietruimte en onze costs of funds, waardoor de rentemarge terugliep. Ook de toenemende discrepantie tussen de officiële en de vrije wisselkoers en de hogere kosten voor onder andere buitenlandse geldtransporten hadden invloed op onze rentabiliteit.

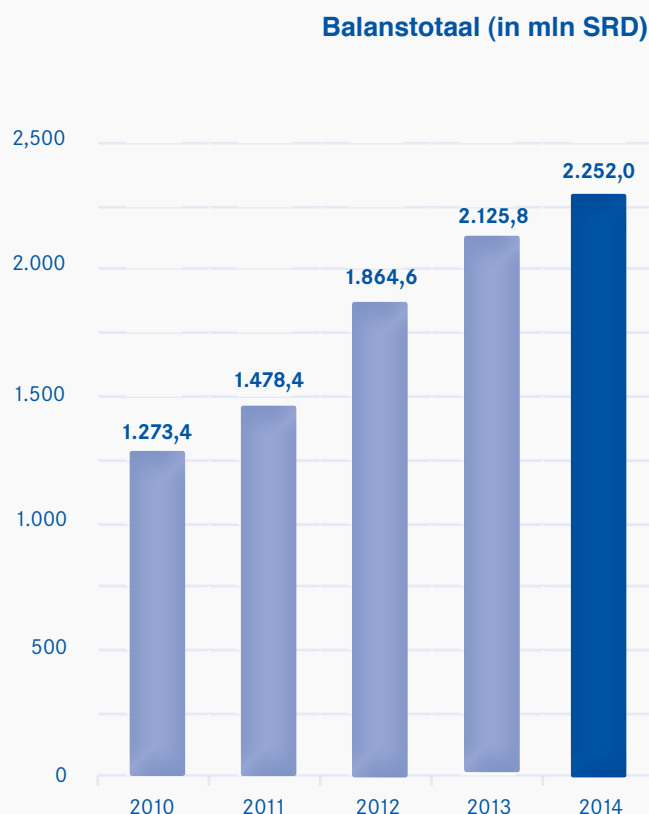
Geconsolideerde balans

Het balanstotaal, dat de belangrijkste indicator is van de bedrijfsomvang, steeg in het verslagjaar met SRD 126,2 miljoen, ofwel circa 6% tot SRD 2.252,0 miljoen. Dit was ongeveer gelijk aan de groei van het gehele bankwezen, waardoor ons marktaandeel stabiel bleef.

Aan de **actiefzijde** van de balans heeft de stijging zich hoofdzakelijk gemanifesteerd in de posten Schatkistpromessen en Vorderingen op klanten. De eerstgenoemde post verdubbelde van SRD. 116,7 miljoen tot SRD. 232,7 miljoen per ultimo van het boekjaar. Deze flinke toename hangt samen met groeiende financieringsbehoefte van de overheid. De lichte afname van de vorderingen op kredietinstellingen van SRD. 494,7 miljoen naar SRD. 487,4 miljoen is het gevolg van de omzetting van een deel van onze interbancaire deposito's naar hoger renderende beleggingen.

De post Vorderingen op klanten, hoofdzakelijk voortvloeiende uit de kredietverlening, steeg van SRD 1.070,5 miljoen tot SRD 1.134,4 miljoen. De toename van SRD 63,9 miljoen ofwel 6% deed zich hoofdzakelijk voor in het corporate segment. De kredietdollariseringsratio daalde met 3 procentpunten tot 28,8%; een gunstige ontwikkeling gezien vanuit een kredietrisico-oogpunt.

Aan de **passiefzijde** van de balans stegen de Schulden aan klanten met SRD 78,0 miljoen ofwel 4,2% tot SRD 1.933,7 miljoen. De post Spaargelden, waaronder de lange termijn aangetrokken gelden, nam met 14,0% toe, terwijl de post Andere Schulden, waaronder de tegoeden op girorekeningen, met 4,8% afnam. De Schulden aan kredietinstellingen namen toe met SRD 26,1 miljoen tot SRD 74,6

miljoen. Deze post bestaat vooral uit de rekeningcourantverhouding met lokale banken, voortvloeiende uit de dagelijkse clearing van interbancaire transacties. De voorzieningen namen af met SRD 4,2 miljoen tot SRD 32,8 miljoen, vooral vanwege afname van de Voorziening medische kosten gepensioneerden, als gevolg van de introductie van de sociale wetten, waarbij de overheid een deel van de medische kosten van bepaalde categorieën burgers voor haar rekening neemt. Hierdoor nemen de kosten ten laste van de bank af, en kan er een lagere voorziening ter dekking van deze kosten gevormd worden.

Het eigen vermogen van de bank zal - indien de aandeelhouders het winstverdelingsvoorstel goedkeuren - per saldo met SRD 21,1

miljoen ofwel 12,9% toenemen tot SRD 185,0 miljoen, vooral als gevolg van een toevoeging aan de Algemene Reserve van SRD 22,5 miljoen. De aangroei van het eigen vermogen vergroot de financiële soliditeit van de bank en de financiële ruimte om meer en grotere kredieten te verstrekken. Dit is met name ook in het licht van aanscherping van de solvabiliteitsvoorschriften van de Centrale Bank van belang.

De zogenaamde buitenbalansposten, waaronder verstrekte garanties en geopende L/C's, die vanwege hun risico invloed hebben op de solvabiliteitsvoorschriften, beliepen SRD 39,9 miljoen.

Geconsolideerde resultaten

De geconsolideerde resultaten stegen, maar bleven achter bij onze verwachtingen. De belangrijkste factoren die hieraan hebben bijgedragen waren het krappe monetair beleid in de eerste helft van het boekjaar, alsmede de toename van de discrepantie tussen de officiële en de vrije wisselkoers en de toegenomen concurrentie aan zowel de kredietverlenings- als aan de funding zijde, met flink hogere interestlasten tot gevolg. Ook de toenemende betalingsachterstanden van de overheid aan sommige van onze cliënten en tegenvallende marktontwikkelingen in enkele sectoren hadden een ongunstige doorwerking op onze kredietportefeuille.

Bedrijfsresultaat vóór belastingen (in mln SRD)

De winst vóór belastingen nam toe met SRD 3,4 miljoen, ofwel 7,2% tot SRD 50,6 miljoen. De toename was het resultaat van een afname van de bedrijfsopbrengsten met SRD 1,0 miljoen ofwel 0,8% tot SRD 120,5 miljoen, en van de bedrijfslasten met SRD 4,4 miljoen ofwel 5,9% tot SRD 69,9 miljoen.

Bedrijfsopbrengsten

Interestbaten

De interestmarge bleef nagenoeg gelijk op het niveau van SRD 92,3 miljoen. Dit was het gevolg van een toename van de interestbaten met SRD 11,1 miljoen, ofwel 8,3% en van de interestlasten met eveneens SRD 11,1 miljoen ofwel 26,7%. Deze cijfers

weerspiegelen enerzijds de groei van de kredietportefeuille en anderzijds de daling van de procentuele interestmarge als gevolg van gestegen fundingkosten door de hogere credit interesttarieven. Vanwege de concurrentie konden de debetrentetarieven niet navenant aangepast worden.

Niet-interestbaten

De niet-interestbaten namen af met SRD 1,0 miljoen, ofwel 3,3% tot SRD 28,2 miljoen. Het aandeel van deze post in de totale bedrijfsopbrengsten liep terug tot 23,4%. Ons streven is dit percentage geleidelijk te verhogen tot 33,3%.

De afname van de overige baten heeft zich zowel bij de provisiebaten, als bij het resultaat uit financiële transacties voorgedaan. De afname van de verdiende provisies met SRD 0,5 miljoen, ofwel 1,9% is vooral veroorzaakt door lagere provisies uit hoofde van het buitenlands betalingsverkeer en treasury transacties, alsmede veel hogere kosten voor money shipments. De verdiensten uit hoofde van het buitenlands betalingsverkeer en treasury transacties zijn negatief beïnvloed door de beperkte beschikbaarheid van vreemde valuta vanwege de discrepantie tussen de officiële en de vrije marktkoersen voor vreemde valuta, waardoor wij onvoldoende konden voorzien in de behoefte aan vreemde valutamiddelen ten behoeve van buitenlandse overmakingen door onze cliënten. De toename van de kosten voor money shipments hangt samen met de stopzetting van de money shipment dienstverlening door de Commerzbank. Het door de Centrale Bank aangeboden alternatief van de Bank of China is een flink stuk duurder. De afname van het resultaat uit financiële transacties hangt samen met lagere gerealiseerde koersverschillen op vreemde valutatransacties.

Bedrijfslasten

De bedrijfslasten namen met SRD 4,3 miljoen ofwel 5,9% af, tot circa SRD 69,9 miljoen, hetgeen het resultaat was van een afname van de operationele kosten met SRD 1,6 miljoen, ofwel 2,3%, terwijl de dotatie aan de voorziening kredietrisico's SRD 2,8 miljoen lager was dan in 2013. De per saldo afname van de personeelskosten is het gevolg van enerzijds hogere uitgaven voor primaire arbeidsvoorzieningen, waaronder salarissen, voortvloeiende uit de afgesloten CAO, terwijl de voorzieningen ten behoeve van kosten van gepensioneerden, de zogenaamde post retirement benefits, afnamen. De stijging van de overige bedrijfslasten was vooral het gevolg van de gestegen kosten voor automatisering, huisvesting en bewaking.

BIS ratio (in %)

^{*)} volgens nieuwe Solvabiliteitsrichtlijn CBvS

Ratio's

Solvabiliteit

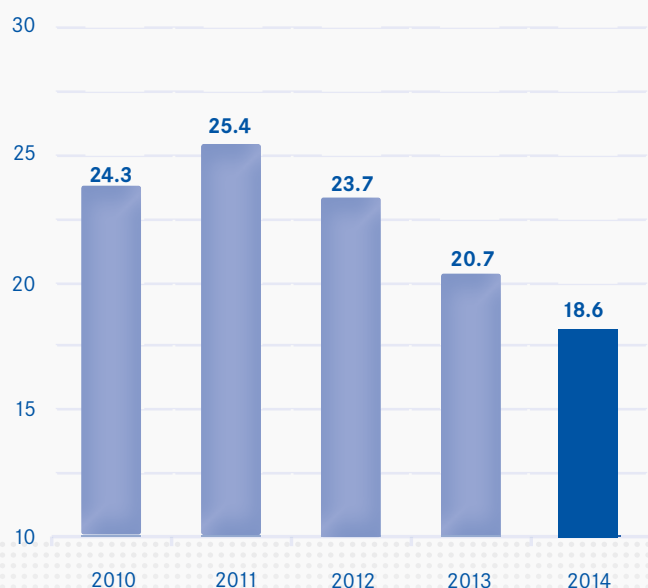
De capital ratio, gedefinieerd als het aandeel van het zichtbare eigen vermogen in het balanstotaal, nam toe met circa 0,5 procentpunt tot 8,2% per ultimo van het verslagjaar. De toename is veroorzaakt doordat de groei van het eigen vermogen hoger uitviel dan die van het balanstotaal. Ook het zichtbare eigen vermogen in procenten van de Vorderingen op klanten nam toe, en wel met 1,0 procentpunt tot 16,3.

In het verslagjaar zijn de solvabiliteitsvoorschriften van de Centrale Bank flink aangescherpt. De belangrijkste aanscherping betreft het niet langer kwalificeren van de herwaarderingsreserve als toetsingsvermogen en verhoging van enkele risicowegingen, waaronder die van kredieten gedekt door residentiële hypotheeklen van 50% naar 75%. Bovendien zal de minimum BIS solvabiliteitsnorm successievelijk worden verhoogd van 8% naar 10% per medio 2017. Per ultimo 2014 bedroeg de minimaal voorgeschreven BIS ratio 8,25%. Vanwege deze aanpassingen is onze BIS ratio afgenomen tot 10,93%, waarmee we echter ruim voldoen aan de nieuwe norm. De ratio onder gelijkblijvende voorschriften zou 13,85% hebben bedragen.

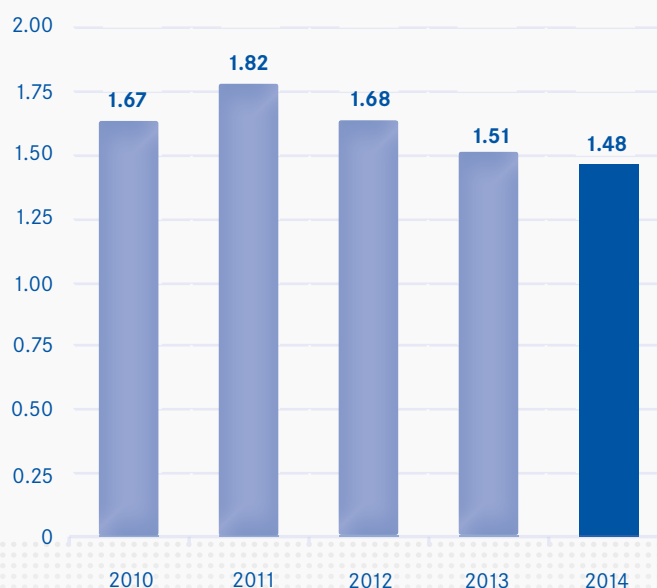
Rentabiliteit

Het rendement op ons eigen vermogen (RoE) bedroeg 18,6% en is absoluut gezien op een goed niveau. Door de procentueel sterkere toename van het eigen vermogen ten opzichte van de netto winst nam de ratio wel met 2,1 procentpunt af. We zijn tevreden met het niveau van de RoE, gezien de gunstige onderliggende ontwikkeling, namelijk een toename van het eigen vermogen veroorzaakt door winstinhouding.

Return on equity (in %)

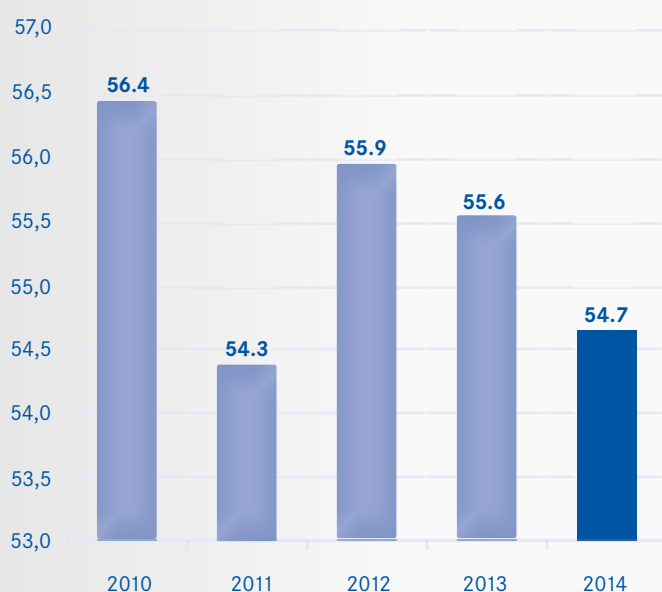

Return on assets (in %)

Het rendement op het totale vermogen (RoA) nam licht af van 1,51% naar 1,48%. De sterkere stijging van het gemiddelde balans-totaal ten opzichte van die van de netto winst lag hieraan ten grondslag. De belangrijkste redenen hiertoe zijn de krimp van de interestmarge en de afname van de overige baten. De neerwaartse druk op de debetrente- en de opwaartse druk op creditrentetarieven, is in 2014 flink toegenomen. Onze doelstelling is de RoA te verhogen vooral door groei van de overige bedrijfsopbrengsten en door efficiency bevorderende maatregelen.

Efficiencyratio (in %)

De efficiency ratio, gedefinieerd als de kosten minus de voorziening voor kredietrisico's in procenten van de totale opbrengsten, verbeterde in 2014 met 0,9 procentpunt naar 54,7%. Dit was het gevolg van de sterkere afname van de operationele lasten en wel met 2,3% in vergelijking met de bedrijfsopbrengsten die met 0,8% afnamen. Ons streven is erop gericht de ratio verder te verbeteren door opvoering van de operationele productiviteit. Aangezien de kostendaling mede voortvloeit uit de lagere voorziening medische kosten gepensioneerd heeft zij deels een incidenteel karakter. Wij dienen dan ook prioriteit te blijven geven aan verhoging van onze verdien capaciteit, aanscherping van het balansbeheer alsmede het doorvoeren van kostenbesparende en efficiency verhogende maatregelen middels de aanpassing en stroomlijning van de bedrijfsorganisatie en processen.

Resultaten benchmarkonderzoek

De belangrijkste indicatoren die wij hanteren om onze bedrijfsperformance te meten en te monitoren zijn de financiële ratio's Return on Assets (RoA), welke het rendement op onze activa weerspiegelt, de Return on Equity (RoE), welke het rendement op ons eigen vermogen weergeeft, de efficiencyratio, als indicator van onze operationele efficiency en de BIS ratio als indicator van onze solvabiliteit in relatie tot het risicoprofiel van onze activa.

Bij de jaarlijkse beoordeling van onze bedrijfsperformance nemen wij niet alleen de absolute ontwikkeling van de indicatoren in beschouwing, maar ter vergelijking ook die van enkele grotere banken uit Suriname en het Caribische gebied. Het gaat daarbij om een peer group bestaande uit de NCB Jamaica Ltd., de Republic Bank Ltd., de Scotiabank Trinidad & Tobago Ltd., DSB Bank N.V. en de CIBC First Caribbean International Bank Ltd. Het benchmarkonderzoek dat wij hiertoe verrichten levert voor 2014 het volgende beeld op.

Resultaten benchmarkonderzoek 2014 (cijfers in %)

Instelling	RoA	RoE	Efficiencyratio	BIS ratio
NCB Jamaica Ltd.	2,46	15,3	63,8	12,9
Republic Bank Ltd.	2,10	14,3	55,0	25,8
Scotiabank Trinidad & Tobago Ltd.	2,79	16,4	46,2	25,0
CIBC First Caribbean International Bank	-1,36	-10,5	66,3	21
DSB Bank N.V.	1,40	18,9	53,0	11,4
Hakrinbank N.V.	1,48	18,6	54,7	10,9

Bron: Externe Jaarverslagen 2014

In vergelijking met de peer group is onze performance, zoals tot uitdrukking gebracht in de efficiencyratio en de Return on Assets (RoA) voor verbetering vatbaar. Onze solvabiliteit in relatie tot het risicoprofiel van onze activa is met een BIS ratio van 10,9% goed, terwijl onze Return on Equity (RoE) als zeer goed gekwalificeerd kan worden.

De RoA van Surinaamse banken wordt overigens negatief beïnvloed door de hoge kasreserveverplichtingen van de Centrale Bank van Suriname, waardoor een aanzienlijk deel van hun activa niet of relatief minder rendeert. Ook is de belastingdruk hier hoger dan in de omliggende regio.

Hakrinbank aandelen

Ons dividendbeleid is gericht op het optimaliseren van aandeelhouderswaarde, de liquiditeit, de solvabiliteit, winstgevendheid en groei-doelstellingen en gaat in principe uit van een uitkering van circa 1/3 deel van de nettowinst aan de aandeelhouders. Mede door dit voor de aandeelhouders aantrekkelijk beleid en de winstgroei, laten de winst en het dividend per aandeel een opgaande lijn zien, terwijl de koers/winstverhouding zeer gunstig is. Dit wordt geïllustreerd door onderstaande tabel. De daling van het dividend in procenten van de gemiddelde beurskoers komt deels door de sterke stijging van de beurskoers in 2014, die hoger uitviel dan de dividendgroei.

Kerncijfers inzake Hakrinbank aandeel (in SRD)

Per ultimo	2014	2013	2012	2011	2010
Koers per aandeel (Effectenbeurs)	378,00	339,00	295,00	225,00	205,00
Intrinsieke waarde per aandeel	378,85	335,13	260,12	234,65	189,66
Marktkapitalisatie (x SRD 1.000)	184.835	165.765	144.249	104.782	95.468
Nettowinst per aandeel	66,22	61,76	57,38	53,80	42,74
Dividend per aandeel	23,00	21,60	20,00	19,75	14,40
Dividend in % gemiddelde beurskoers	6,40	7,10	7,70	9,20	7,30
Koers/intrinsieke waarde in %	100,80	101,20	113,40	95,90	108,10
Koers/winstverhouding	5,70	5,50	5,10	4,20	4,80

Winstbestemmingsvoorstel voor het boekjaar 2014

Het bedrijfsresultaat stelt ons in staat om aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders voor te stellen een hoger dividend uit te keren en tegelijkertijd een groter bedrag toe te voegen aan onze reserves. Dit beleid komt zowel de aandeelhouders als ook de soliditeit van de bank ten goede.

Het winstbestemmingsvoorstel houdt het volgende in:

1. Uitkering van een dividend in contanten van SRD 23,00 per aandeel van nominaal SRD 0,15 waarmee een totaal bedrag gemoeid is van SRD 11,2 miljoen. In september 2014 is er reeds SRD 6,40 als interim-dividend uitgekeerd, waardoor het slotdividend SRD 16,60 bedraagt.
2. Toevoeging van het resterende winstsaldo ten bedrage van SRD 21,1 miljoen aan de algemene reserve, waardoor het eigen vermogen uitkomt op SRD 185,0 miljoen.

Dankzegging

Onze medewerkers hebben zich in het verslagjaar wederom sterk ingezet en daardoor bijgedragen aan de bedrijfsperformance. Wij zijn hen hiervoor dank verschuldigd, alsmede voor hun loyaliteit. Wij zijn de leden van de Raad van Commissarissen erkentelijk voor de vruchtbare samenwerking en onze gewaardeerde klanten voor hun business, het geschonken vertrouwen en de loyaliteit.

Paramaribo, 17 april 2015

Directie Hakrinbank N.V.
Drs. J.D. Bousaid, Algemeen Directeur

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

**Aan: de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, de Raad van Commissarissen en
Directie van de Hakrinbank N.V.**

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2014 van Hakrinbank N.V. ("de vennootschap") te Paramaribo, gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde en de vennootschappelijke balans per 31 december 2014, de geconsolideerde en de vennootschappelijke winst- en verliesrekening over 2014 en het geconsolideerde kasstroomoverzicht over 2014, met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de vennootschap gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van de Hakrinbank N.V. per 31 december 2014 en van het resultaat en de kasstromen over 2014 in overeenstemming met algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving.

Paramaribo, 17 april 2015

Lutchman & Co | An independent correspondent firm of Deloitte Touche Tohmatsu
Namens deze was getekend

Drs. M.R.A. Lutchman RA

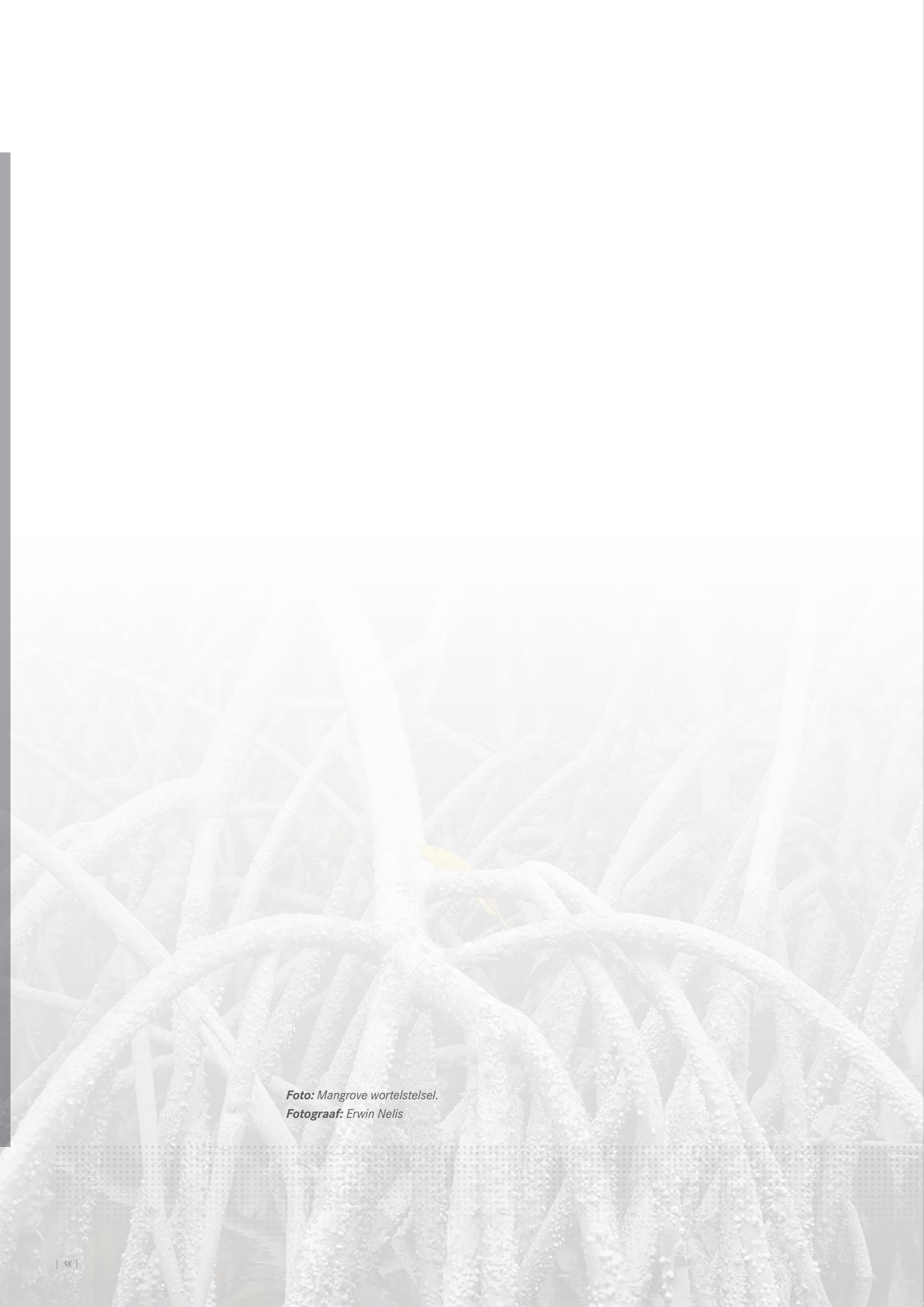

Foto: Mangrove wortelstelsel.

Fotograaf: Erwin Nelis

HAKRINBANK N.V.

Jaarrekening 2014

Bestaande uit:

geconsolideerde balans vóór voorstel winstverdeling

geconsolideerde balans ná voorstel winstverdeling

geconsolideerde winst- en verliesrekening

geconsolideerd kasstroomoverzicht

vennootschappelijke balans vóór voorstel winstverdeling

vennootschappelijke balans ná voorstel winstverdeling

vennootschappelijke winst- en verliesrekening

toelichting

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2014
VOÓR VOORSTEL WINSTVERDELING (in SRD)

	2014	2013
ACTIVA		
Liquide middelen	290.908.274	339.119.332
Schatkistpapier	232.714.292	116.734.565
Vorderingen op kredietinstellingen	487.447.190	494.743.484
Vorderingen op klanten	1.134.395.360	1.070.451.100
Effecten	22.809.287	23.300.922
Deelneming	1.411.550	1.411.550
Materiële vaste activa	75.926.971	74.825.623
Overlopende activa	6.394.537	5.177.141
	2.252.007.461	2.125.763.717
PASSIVA		
Schulden aan kredietinstellingen	74.563.096	48.431.540
Schulden aan klanten:		
- Spaargelden	1.011.071.211	886.694.770
- Andere schulden	922.672.099	969.037.703
Overige schulden	5.387.103	7.317.421
Overlopende passiva	12.366.627	5.949.700
Voorzieningen	32.827.555	37.031.163
	2.058.887.691	1.954.462.297
Maatschappelijk kapitaal 120.000		
Geplaatst en gestort kapitaal	73.347	73.347
Agioreserve	916	916
Herwaarderingsreserve	32.819.188	34.227.733
Algemene reserve	127.845.979	106.801.962
Resultaat verslagjaar	32.380.340	30.197.462
	193.119.770	171.301.420
	2.252.007.461	2.125.763.717
Niet uit de balans blijvende verplichtingen wegens verstrekte borgtochten en garanties	36.751.152	49.973.283
Verplichtingen wegens onherroepelijke accreditieven	3.116.081	8.606.714
	39.867.233	58.579.997

Paramaribo, 17 april 2015

Raad van Commissarissen:

Drs. A.K. Moensi-Sokowikromo, RC

Drs. M. Sandvliet, M.Sc.

Dhr. G.K.T. Lau, MBA, M.Sc.

Drs. M. Roemer

Dhr. R.S. Smit

Mr. C. Vos-Ritfeld

Mr. R.T.W. Vos

President-Commissaris

Vice President-Commissaris

Directie:

Drs. J.D. Bousaid

Drs.G.M. Raghoenathsingh, MBA

Algemeen Directeur

Operations Directeur

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2014

NÁ VOORSTEL WINSTVERDELING (in SRD)

	2014	2013
ACTIVA		
Liquide middelen	290.908.274	339.119.332
Schatkistpapier	232.714.292	116.734.565
Vorderingen op kredietinstellingen	487.447.190	494.743.484
Vorderingen op klanten	1.134.395.360	1.070.451.100
Effecten	22.809.287	23.300.922
Deelneming	1.411.550	1.411.550
Materiële vaste activa	75.926.971	74.825.623
Overlopende activa	6.394.537	5.177.141
	2.252.007.461	2.125.763.717
PASSIVA		
Schulden aan kredietinstellingen	74.563.096	48.431.540
Schulden aan klanten:		
- Spaargelden	1.011.071.211	886.694.770
- Andere schulden	922.672.099	969.037.703
Overige schulden	13.504.187	14.749.932
Overlopende passiva	12.366.627	5.949.700
Voorzieningen	32.827.555	37.031.163
	2.067.004.775	1.961.894.808
Maatschappelijk kapitaal 120.000		
Geplaatst en gestort kapitaal	73.347	73.347
Agioreserve	916	916
Herwaarderingsreserve	32.819.188	34.227.733
Algemene reserve	152.109.235	129.566.913
	185.002.686	163.868.909
	2.252.007.461	2.125.763.717
Niet uit de balans blijvende verplichtingen wegens verstrekte borgtochten en garanties	36.751.152	49.973.283
Verplichtingen wegens onherroepelijke accreditieven	3.116.081	8.606.714
	39.867.233	58.579.997

Paramaribo, 17 april 2015

Raad van Commissarissen:

Drs. A.K. Moensi-Sokowikromo, RC

President-Commissaris

Drs. M. Sandvliet, M.Sc.

Vice President-Commissaris

Dhr. G.K.T. Lau, MBA, M.Sc.

Drs. M. Roemer

Dhr. R.S. Smit

Mr. C. Vos-Ritfeld

Mr. R.T.W. Vos

Directie:

Drs. J.D. Bousaid

Algemeen Directeur

Drs. G.M. Raghoenathsingh, MBA

Operations Directeur

GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2014 (in SRD)

	2014	2013
BEDRIJFSOPBRENGSTEN		
Interestbaten	145.118.399	133.991.804
Interestlasten	52.813.450	41.676.564
Interestmarge	92.304.949	92.315.240
Provisie	26.103.319	26.619.099
Resultaat financiële transacties	2.020.192	2.486.680
Overige bedrijfsopbrengsten	32.400	3.350
	120.460.860	121.424.369
BEDRIJFSLASTEN		
Personeelskosten	37.624.618	39.646.321
Afschrijvingen	7.266.045	7.010.596
Overige bedrijfslasten	21.028.197	20.817.389
Voorziening kredietrisico's	3.947.719	6.766.528
	69.866.579	74.240.834
WINST VÓÓR BELASTING	50.594.281	47.183.535
Inkomstenbelasting	18.213.941	16.986.073
WINST NÁ BELASTING	32.380.340	30.197.462

Paramaribo, 17 april 2015

Raad van Commissarissen:

Drs. A.K. Moensi-Sokowikromo, RC
Drs. M. Sandvliet, M.Sc.
Dhr. G.K.T. Lau, MBA, M.Sc.

President-Commissaris
Vice President-Commissaris

Directie:

Drs. J.D. Bousaid
Drs.G.M. Raghoenathsingh, MBA

Algemeen Directeur
Operations Directeur

Drs. M. Roemer
Dhr. R.S. Smit
Mr. C. Vos-Ritfeld
Mr. R.T.W. Vos

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT 2014 (in SRD)

	2014	2013
Kasstroom uit operationale activiteiten		
Resultaat vóór belastingen	50.594.281	47.183.535
Aangepast voor:		
Afschrijvingen materiële vaste activa	7.266.045	7.010.596
Mutatie in voorzieningen	462.500	7.164.203
	58.322.826	61.358.334
(Toename) schatkistpapier	(115.979.727)	(1.422.680)
Afname / (Toename) vorderingen op kredietinstellingen	7.296.294	(62.050.597)
(Toename) kredietverlening	(67.891.979)	(154.488.429)
Afname / (Toename) effecten	491.635	(2.766.476)
(Toename) / Afname overlopende activa	(1.032.844)	339.256
Toename / (Afname) schulden aan kredietinstellingen	26.131.556	(43.581.544)
Toename schulden aan klanten	78.010.837	251.815.309
Toename overlopende passiva	6.416.927	350.423
Toename / (Afname) overige schulden	(5.867)	2.636.742
Betaalde inkomstenbelasting	(20.005.393)	(19.996.116)
Netto-kasstroom uit operationele activiteiten	(28.245.735)	32.194.222
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings materiële vaste activa	(4.894.698)	(9.553.419)
Desinvesteringen materiële vaste activa	-	69.390
(Toename) / Afname onderhanden investeringen	(3.472.695)	1.133.428
Netto-kasstroom uit investeringsactiviteiten	(8.367.393)	(8.350.601)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Betaald dividend	(11.597.930)	(10.170.805)
Netto-kasstroom uit financieringsactiviteiten	(11.597.930)	(10.170.805)
(Afname) / Toename in kasmiddelen	(48.211.058)	13.672.816
Liquide middelen per 1 januari	339.119.332	325.446.516
Liquide middelen per 31 december	290.908.274	339.119.332

Het kasstroomoverzicht is opgenomen volgens de indirecte methode. Hierin zijn de mutaties die leiden tot een wijziging in de liquide middelen in aanmerking genomen.

Paramaribo, 17 april 2015

Raad van Commissarissen:

Drs. A.K. Moensi-Sokowikromo, RC
 Drs. M. Sandvliet, M.Sc.
 Dhr. G.K.T. Lau, MBA, M.Sc.
 Drs. M. Roemer
 Dhr. R.S. Smit
 Mr. C. Vos-Ritfeld
 Mr. R.T.W. Vos

President-Commissaris
 Vice President-Commissaris

Directie:

Drs. J.D. Bousaid
 Drs.G.M. Raghoenathsingh, MBA

Algemeen Directeur
 Operations Directeur

VENNOOTSCHAPPELIJKE BALANS PER 31 DECEMBER 2014
VÓÓR VOORSTEL WINSTVERDELING (in SRD)

	2014	2013
ACTIVA		
Liquide middelen	290.908.274	339.119.332
Schatkistpapier	232.714.292	116.734.565
Vorderingen op kredietinstellingen	487.447.190	494.743.484
Vorderingen op klanten	871.940.081	811.769.213
Effecten	22.809.287	23.300.922
Deelneming	264.624.699	259.713.326
Materiële vaste activa	75.892.729	74.775.021
Overlopende activa	5.587.108	4.756.658
	2.251.923.660	2.124.912.521
PASSIVA		
Schulden aan kredietinstellingen	74.563.096	48.431.540
Schulden aan klanten:		
- Spaargelden	1.011.068.980	886.692.658
- Andere schulden	922.675.882	968.777.946
Overige schulden	5.387.103	6.892.165
Overlopende passiva	12.281.274	5.785.629
Voorzieningen	32.827.555	37.031.163
	2.058.803.890	1.953.611.101
Maatschappelijk kapitaal 120.000		
Geplaatst en gestort kapitaal	73.347	73.347
Agioreserve	916	916
Herwaarderingsreserve	32.819.188	34.227.733
Algemene reserve	127.845.979	106.801.962
Resultaat verslagjaar	32.380.340	30.197.462
	193.119.770	171.301.420
	2.251.923.660	2.124.912.521
Niet uit de balans blijken de verplichtingen wegens verstrekte borgtochten en garanties	36.751.152	49.973.283
Verplichtingen wegens onherroepelijke accreditieven	3.116.081	8.606.714
	39.867.233	58.579.997

Paramaribo, 17 april 2015

Raad van Commissarissen:

Drs. A.K. Moensi-Sokowikromo, RC

Drs. M. Sandvliet, M.Sc.

Dhr. G.K.T. Lau, MBA, M.Sc.

Drs. M. Roemer

Dhr. R.S. Smit

Mr. C. Vos-Ritfeld

Mr. R.T.W. Vos

President-Commissaris

Vice President-Commissaris

Directie:

Drs. J.D. Bousaid

Drs.G.M. Raghoenathsingh, MBA

Algemeen Directeur

Operations Directeur

VENNOOTSCHAPPELIJK BALANS PER 31 DECEMBER 2014 NÁ VOORSTEL WINSTVERDELING (in SRD)

	2014	2013
ACTIVA		
Liquide middelen	290.908.274	339.119.332
Schatkistpapier	232.714.292	116.734.565
Vorderingen op kredietinstellingen	487.447.190	494.743.484
Vorderingen op klanten	871.940.081	811.769.213
Effecten	22.809.287	23.300.922
Deelneming	264.624.699	259.713.326
Materiële vaste activa	75.892.729	74.775.021
Overlopende activa	5.587.108	4.756.658
	2.251.923.660	2.124.912.521
PASSIVA		
Schulden aan kredietinstellingen	74.563.096	48.431.540
Schulden aan klanten:		
- Spaargelden	1.011.068.980	886.692.658
- Andere schulden	922.675.882	968.777.946
Overige schulden	13.504.187	14.324.676
Overlopende passiva	12.281.274	5.785.629
Voorzieningen	32.827.555	37.031.163
	2.066.920.974	1.961.043.612
Maatschappelijk kapitaal SRD 120.000		
Geplaatst en gestort kapitaal	73.347	73.347
Agioreserve	916	916
Herwaarderingsreserve	32.819.188	34.227.733
Algemene reserve	152.109.235	129.566.913
	185.002.686	163.868.909
	2.251.923.660	2.124.912.521
Niet uit de balans blijvende verplichtingen wegens verstrekte borgtochten en garanties	36.751.152	49.973.283
Verplichtingen wegens onherroepelijke accreditieven	3.116.081	8.606.714
	39.867.233	58.579.997

Paramaribo, 17 april 2015

Raad van Commissarissen:

Drs. A.K. Moensi-Sokowikromo, RC
Drs. M. Sandvliet, M.Sc.
Dhr. G.K.T. Lau, MBA, M.Sc.

President-Commissaris
Vice President-Commissaris

Directie:

Drs. J.D. Bousaid
Drs.G.M. Raghoenathsingh, MBA

Algemeen Directeur
Operations Directeur

Drs. M. Roemer
Dhr. R.S. Smit
Mr. C. Vos-Ritfeld
Mr. R.T.W. Vos

VENNOOTSCHAPPELIJKE WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2014 (in SRD)

	2014	2013
BEDRIJFSOPBRENGSTEN		
Interestbaten	130.008.550	118.644.456
Interestlasten	52.811.973	41.648.636
Interestmarge	77.196.577	76.995.820
Provisie	23.171.538	23.234.890
Resultaat financiële transacties	2.020.192	2.486.680
Overige bedrijfsopbrengsten	39.456	10.406
	102.427.763	102.727.796
BEDRIJFSLASTEN		
Personeelskosten	30.955.467	33.334.148
Afschrijvingen	7.249.685	6.995.505
Overige bedrijfslasten	19.241.931	19.260.089
Voorziening kredietrisico's	3.661.921	6.566.257
	61.109.004	66.155.999
WINST VÓÓR BELASTING	41.318.759	36.571.797
Inkomstenbelasting	14.874.753	13.165.847
	26.444.006	23.405.950
Resultaat deelneming (na belasting)	5.936.334	6.791.512
WINST NÁ BELASTING	32.380.340	30.197.462

Paramaribo, 17 april 2015

Raad van Commissarissen:

Drs. A.K. Moensi-Sokowikromo, RC
Drs. M. Sandvliet, M.Sc.
Dhr. G.K.T. Lau, MBA, M.Sc.
Drs. M. Roemer

President-Commissaris
Vice President-Commissaris

Directie:

Drs. J.D. Bousaid
Drs.G.M. Raghoenathsingh, MBA

Algemeen Directeur
Operations Directeur

Dhr. R.S. Smit
Mr. C. Vos-Ritfeld
Mr. R.T.W. Vos

TOELICHTING BEHORENDE BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING PER 31 DECEMBER 2014

Algemeen

Er is zowel een balans vóór als een balans ná winstverdeling opgemaakt.

De winstverdeling over 2013 is op de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 26 mei 2014 als volgt vastgesteld (bedragen in SRD):

Nettowinst	30.197.462
Contant dividend	10.561.990
Toevoeging aan de algemene reserve	<u>19.635.472</u>

Voor zover niet anders vermeld zijn activa en passiva gewaardeerd op hun nominale waarde.

De uitstaande vorderingen en schulden in vreemde valuta zijn omgerekend tegen op balansdatum geldende koersen van de Centrale Bank van Suriname voor aankoop van bankpapier:

(2014: USD 1 = SRD 3,25 en EUR 1 = SRD 3,940 / 2013: USD 1 = SRD 3,25 en EUR 1 = SRD 4,466).

Op de vorderingen op klanten zijn specifieke voorzieningen uit hoofde van kredietrisico's in mindering gebracht.

Jaarlijks wordt de (per saldo) mutatie in deze voorzieningen in de winst- en verliesrekening verantwoord.

De inkomstenbelasting zoals deze is opgenomen in de winst- en verliesrekening is berekend over de commerciële winst (na aftrek van het resultaat deelnemingen). Het verschil met het werkelijk verschuldigde bedrag is deels gemuteerd in de voorziening latente belastingverplichtingen.

De materiële vaste activa zijn voor wat betreft de onroerende goederen gewaardeerd op vervangingswaarden waarbij, met uitzondering van de terreinen, lineaire afschrijvingen in mindering zijn gebracht op basis van de geschatte economische levensduur. De transportmiddelen en inventaris zijn gewaardeerd op aanschafwaarden onder aftrek van lineaire afschrijvingen op basis van de geschatte economische levensduur. Veranderingen in de waarde van de onroerende goederen worden ten gunste of ten laste van de herwaarderingsreserve gebracht onder aftrek van latente belastingen. De herwaarderingsreserve is afzonderlijk onder het eigen vermogen opgenomen. De voorziening latente belastingen is berekend uitgaande van een belastingtarief van 36%.

De gehanteerde jaarlijkse afschrijvingspercentages luiden als volgt:

- Gebouwen	:	4% - 5%
- Terreinverbetering	:	10%
- Transportmiddelen en kantoorinventaris	:	25%
- Computer hardware	:	33 ^{1/3} %
- Computer software	:	20%

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de cijfers verwerkt van de bank en haar 100% dochterondernemingen de Nationale Trust- en Financierings Maatschappij N.V. en Hakrinbank Real Estate N.V.

De voorgestelde winstverdeling over 2014 luidt als volgt (bedragen in SRD):

Dividend in contanten	
- interim-dividend	3.129.479
- slotdividend	8.117.084
Toevoeging aan de algemene reserve	<u>21.133.777</u> +
	32.380.340

De onderstaande toelichting is, tenzij anders vermeld, toegespitst op de geconsolideerde jaarcijfers. De vergelijkende cijfers betreffen de cijfers per 31 december 2013. De bedragen zijn opgenomen in Surinaamse Dollars.

BALANS PER 31 DECEMBER 2014

	2014	2013
ACTIVA		
Liquide middelen Onder deze post vallen kasgelden, direct opeisbare tegoeden bij de Centrale Bank van Suriname alsmede de kasreserve in SRD bij de Centrale Bank van Suriname welke niet ter vrije beschikking staat van de Hakrinbank N.V.	290.908.274	339.119.332
Schatkistpapier Deze post betreft beleggingen in schatkistpromessen van de Republiek Suriname welke vervallen in respectievelijk 2015 en 2016 met looptijden van 6 maanden, 12 maanden, 18 maanden en 24 maanden bij een jaarlijkse rente van 7,5%, 9%, 10% en 10,5%.	232.714.292	116.734.565
Vorderingen op kredietinstellingen Hieronder zijn opgenomen vorderingen op binnenlandse en buitenlandse kredietinstellingen. Tevens omvat deze post de door de Centrale Bank van Suriname verplicht voorgeschreven vreemde valuta kasreserve aangehouden bij buitenlandse banken; deze staat niet ter vrije beschikking van de Hakrinbank N.V.	487.447.190	494.743.484
Vorderingen op klanten Onder deze post zijn opgenomen vorderingen uit hoofde van kredietverlening en overige vorderingen. De noodzakelijk geachte voorzieningen zijn in mindering gebracht.	1.134.395.360	1.070.451.100
Effecten Deze post betreft beleggingen in buitenlandse effecten/fondsen via een internationale investmentbank, het bezit in aandelen Nationale Ontwikkelingsbank van Suriname N.V. (N.O.B.) ad nominaal SRD 95 en een belegging in 7% obligaties Staatsolie N.V. met een looptijd van 5 jaar tot en met 14 mei 2015. De beleggingen in buitenlandse fondsen zijn gewaardeerd tegen de marktprijs per balansdatum, de aandelen N.O.B. op de laagste van de aanschaf- en marktwaarde en de belegging in 7% obligaties Staatsolie N.V. tegen de verkrijgingsprijs ad USD 2,563,130. De nominale waarde per obligatie is USD 100.	22.809.287	23.300.922
Deelnemingen Deze post betreft de 100% deelname in het kapitaal ad SRD 5.000 van de Nationale Trust- en Financierings Maatschappij N.V. alsook de 100% deelname in het kapitaal ad SRD 200.000 van Hakrinbank Real Estate N.V. Deze deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde. Tevens is hieronder opgenomen de deelname in het kapitaal van BNETS N.V. De waardering van deze deelneming waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, geschiedt tegen de verkrijgingsprijs (onder aftrek van eventueel benodigde bijzondere waardeverminderingen) ad SRD 1.411.550 (2013: SRD 1.411.550).	264.624.699	259.713.326

BALANS PER 31 DECEMBER 2014

	2014	2013
De specificatie luidt als volgt:		
Aandelenbelang NTFM N.V.	5.000	5.000
Aandelenbelang Real Estate N.V.	200.000	200.000
Ingehouden winsten NTFM N.V.	28.269.952	25.301.785
Nettovermogenswaarde	28.474.952	25.506.785
Vordering in rekening-courant	234.738.197	232.794.991
	263.213.149	258.301.776
Aandelenbelang BNETS N.V.	1.411.550	1.411.550
	264.624.699	259.713.326
Materiële vaste activa		
Onroerende goederen:		
Boekwaarde per 1 januari	61.093.664	28.331.018
Herwaarderings	-	33.427.050
Investerings	335.321	2.823.380
Afboeking inzake oud kantoorgebouw	-	(533.838)
Afschrijvingen	(2.833.369)	(2.953.946)
Boekwaarde per 31 december	58.595.616	61.093.664
Vervangingswaarde	109.971.762	109.636.441
Cumulatieve afschrijvingen	(51.376.146)	(48.542.777)
Boekwaarde per 31 december	58.595.616	61.093.664
Inventarissen en transportmiddelen:		
Boekwaarde per 1 januari	10.982.337	8.378.338
Investerings	4.559.377	6.730.039
Desinvesteringen	-	(69.390)
Afschrijvingen	(4.432.676)	(4.056.650)
Boekwaarde per 31 december	11.109.038	10.982.337
Aanschafwaarde	42.059.232	37.433.092
Cumulatieve afschrijvingen	(30.950.194)	(26.450.755)
Boekwaarde per 31 december	11.109.038	10.982.337
Onderhanden investeringen:	6.222.317	2.749.622
Totaal materiële vaste activa	75.926.971	74.825.623
Overlopende activa	6.394.537	5.177.141
Hieronder zijn opgenomen vooruitbetaalde bedragen voor kosten die ten laste van de volgende jaren komen en nog te ontvangen bedragen.		

BALANS PER 31 DECEMBER 2014

	2014	2013
PASSIVA		
Schulden aan kredietinstellingen	74.563.096	48.431.540
Hieronder zijn opgenomen verplichtingen jegens locale en buitenlandse banken.		
Schulden aan klanten (Spaargelden)		
Hieronder zijn opgenomen:		
Deposito's en spaarcertificaten	3.860.096	8.028.217
Saldi van deposito- en spaarrekeningen	1.007.211.115	878.666.553
	1.011.071.211	886.694.770
Schulden aan klanten (Andere schulden)	922.672.099	969.037.703
Onder dit hoofd zijn de met de bedrijfsuitoefening van de bank samenhangende schulden opgenomen, voorzover zij niet onder spaargelden en schulden aan kredietinstellingen zijn gepresenteerd.		
Overige schulden	13.504.187	14.749.932
Onder deze post zijn passiva opgenomen, die niet onder één van de overige posten kunnen worden gerubriceerd.		
Overlopende passiva	12.366.627	5.949.700
Hieronder zijn opgenomen de vooruitontvangen bedragen van baten die ten gunste van volgende jaren komen en nog te betalen bedragen terzake van lasten van het boekjaar.		
Voorzieningen		
Onder dit hoofd zijn opgenomen:		
Voorziening latente belastingverplichtingen	17.199.363	17.917.752
Voorziening (medische) kosten en gratificaties/toeslagen gepensioneerden	15.465.692	18.950.911
Voorziening eigen risico verzekeringen	162.500	162.500
	32.827.555	37.031.163
Geplaatst en gestort kapitaal		
Balanswaarde per 1 januari respectievelijk 31 december	73.347	73.347
De nominale waarde van een aandeel bedraagt SRD 0,15.		
Agioreserve		
Balanswaarde per 1 januari respectievelijk 31 december.	916	916

BALANS PER 31 DECEMBER 2014

	2014	2013
Herwaarderingsreserve		
Balanswaarde per 1 januari	34.227.733	17.190.099
Vrijval gerealiseerde herwaarderingsreserve	(1.408.545)	-
Toevoeging u.h.v. herwaarderingsreserves	-	17.571.472
Afboeking inzake oud kantoorgebouw	-	(533.838)
Balanswaarde per 31 december	32.819.188	34.227.733
Algemene reserve		
Balanswaarde per 1 januari vóór winstverdeling	106.801.962	88.915.474
Interim-dividend verslagjaar	(3.129.479)	(3.129.479)
Slotdividend vorig boekjaar	(7.432.511)	(7.041.326)
Realisatie herwaarderingsreserve	1.408.545	-
Resultaat vorig boekjaar	30.197.462	28.057.293
Balanswaarde per 31 december vóór winstverdeling	127.845.979	106.801.962
Toevoeging nettowinst boekjaar	32.380.340	30.197.462
Slotdividend verslagjaar	(8.117.084)	(7.432.511)
Balanswaarde per 31 december ná winstverdeling	152.109.235	129.566.913
Verplichtingen wegens verstrekte borgtochten en garanties		
Onder deze post zijn opgenomen de voor rekening van derden afgegeven bankgaranties.	36.751.152	49.973.283
Verplichtingen uit hoofde van onherroepelijke accreditieven		
Deze post omvat gestelde onherroepelijke, respectievelijk gecon-firmeerde accreditieven.	3.116.081	8.606.714
Overig		
Swaps		
De Hakrinbank N.V. heeft in het kader van haar liquiditeitsbeheer valutaswaps afgesloten met financieel solide counterparties. Per 31 december 2014 waren er voor een bedrag van USD 13.570.000 en Euro 16.223.273 aan valutaswaps afgesloten. De rechten en verplichtingen betreffende de swapdeals komen in omvang en looptijd met elkaar overeen, en deze posities zijn gesaldeerd opgenomen.		

WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2014

	2014	2013
Interestmarge Deze post omvat het voordelig verschil tussen de interestbaten uit kredietverlening, beleggingen en overige uitzettingen enerzijds en de interestlasten der opgenomen en toevertrouwde gelden anderzijds.	92.304.949	92.315.240
Provisie Hieronder zijn begrepen de opbrengsten uit dienstverlening.	26.103.319	26.619.099
Resultaat financiële transacties Hieronder zijn opgenomen valutakoersresultaten, valuta omrekeningsverschillen en waardeverschillen effecten.	2.020.192	2.486.680
Overige bedrijfsopbrengsten Hieronder zijn opgenomen overige opbrengsten, niet voortvloeiende uit de kernactiviteiten van de bank.	32.400	3.350
Personeelskosten Deze post omvat de salarissen, bonussen, sociale lasten en andere voorzieningen voor het personeel.	37.624.618	39.646.321
Afschrijvingen Hieronder zijn opgenomen de afschrijvingen op materiële vaste activa.	7.266.045	7.010.596
Overige bedrijfslasten Hieronder zijn begrepen huisvestings-, kantoor-, computerkosten e.d.	21.028.197	20.817.389
Voorziening kredietrisico's Deze post betreft de toevoeging aan de specifieke voorziening voor debiteuren uit hoofde van kredietrisico's.	3.947.719	6.766.528
Inkomstenbelasting Deze post betreft de inkomstenbelasting berekend over de in de winst- en verliesrekening verantwoorde winst vóór belasting.	18.213.941	16.986.073

Curricula vitae en functies van leden van de Raad van Commissarissen

Drs. A.K. (Agnes) Moensi-Sokowikromo, RC | President-Commissaris

Bedrijfseconoom (Anton de Kom Universiteit van Suriname) met een 'International Executive Master in Finance and Control degree' van de Universiteit van Maastricht (Maastricht Business School) en de Universiteit van Amsterdam (Amsterdam Business School). Zij is Director Finance bij Staatsolie Maatschappij Suriname N.V. en President-Commissaris van de Raad van Commissarissen bij GOW2 Energy Suriname N.V. alsook lid van de Raad van Commissarissen bij Paradise Oil Company Suriname N.V. Voorts is zij lid van het bestuur van de Suriname Conservation Foundation.

Drs. M.M. (Milton) Sandvliet, M.Sc. | Vice President-Commissaris

Algemeen econoom (Anton de Kom Universiteit van Suriname) met een Master of Science degree in International Business (University of the West Indies). Hij is Hoofd Economische en Administratieve Diensten bij Civil Aviation Safety Authority Suriname en heeft verder werkervaring opgedaan als stafambtenaar Internationale Economische Betrekkingen bij het Ministerie van Handel en Industrie. Verder is hij part-time docent geweest aan de Anton de Kom universiteit van Suriname, en is momenteel lid van het bestuur van het Staatsziekenfonds (SZF) en RVC lid bij apotheek Ligeon.

G.K.T. (Gerard) Lau, MBA, M.Sc. | Commissaris

Gerard Lau is in 1982 afgestudeerd aan de Boston University School of management (USA) met een Bsc. Graad in Management Sciences. In 1996 studeerde hij af aan de W.E. Simon Graduate School of Business Administration van de University of Rochester (USA) en de Nyenrode Business Universiteit (NL) met een dubbele MBA graad. In 2014 afgestudeerd aan de Leonard N. Stern Graduate School of Business van de New York University, met een MSc. in Risk Management. Hij heeft onder andere gewerkt bij American Express en Time Warner in Nederland en in Suriname heeft hij verschillende opdrachten uitgevoerd via zijn eigen consulting bedrijf. Hij heeft gewerkt bij SBBS als Financieel Directeur, de N.V. EBS als CFO, en bij Fernandes Concern Beheer N.V. als interim directeur. Hij was ook voorzitter van het eerste onderhandelingssteam van de Staat Suriname met Surgold LLC. Hij is momenteel werkzaam als Regional Business Director bij Surgold LLC, een dochteronderneming van Newmont Mining Corporation.

Mr. R.T.W. (Ray) Vos | Commissaris

Fiscaal jurist (Rijksuniversiteit Leiden) met jarenlange ervaring als belastingadviseur. Is lid geweest van diverse belastingadviescommissies van de Surinaamse Overheid. Hij is commissaris van de Kuldipsingh Groep N.V. en heeft een eigen administratie- en belastingadviesbureau.

Curricula vitae en functies van leden van de Raad van Commissarissen

Mr. C. (Caroline) Vos-Ritfeld, JD, LL.M | Commissaris

Afgestudeerd als jurist aan de Vrije Universiteit Amsterdam, vervolgens afgestudeerd aan de Universiteit van Miami, Law School met een degree in International Business Transactions (LLM) en een Juris Doctor degree aan de Stetson University, College of Law (JD). Jarenlange ervaring in New York onder andere in de vertegenwoordiging van globale financiële instituten en buitenlandse investeerders in de corporate litigation department van een gerenommeerde Wall Street Firm.

Dhr. R.S. (Roy) Smit | Commissaris

Bedrijfseconoom en momenteel werkzaam als consultant. Hij is stafmedewerker geweest bij diverse bedrijven in Suriname en Nederland en was onderdirecteur bij de Landbouwbank, voorzitter van de Deviezencommissie van Suriname en participeerde in diverse Raden van Commissarissen en overheidscommissies.

Drs. M.L. (Maurice) Roemer | Commissaris

Maurice Roemer studeerde bedrijfseconomie aan de Katholieke Universiteit Brabant. Hij is sinds 1999 hoofddirecteur van de Surinaamse Assurantie Maatschappij "Self Reliance N.V.". Daarnaast is hij president-commissaris van Suriname Yellow Pages N.V. en parttime docent in de studierichting Bedrijfskunde aan de Universiteit van Suriname.

Curricula vitae en functies van leden van de Directie

Drs. J.D. (Jim) Bousaid | Algemeen Directeur

Jim Bousaid studeerde Economie met als specialisatie Geld-, Krediet- en Bankwezen, en Openbare Financiën aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam. Na zijn terugkeer in Suriname werkte hij enige tijd als projectmanager bij een semi-overheidsinstelling. In 1984 aanvaarde hij een dienstbetrekking bij de Hakrinbank en bekleedde diverse commerciële en financiële functies. In 2002 volgde de benoeming tot algemeen directeur. De heer Bousaid was ook voorzitter van de Surinaamse Bankiersvereniging en lid van de Board of Directors van de Caribbean Association of Banks. Hij is ook Honorair Consul van de Republiek Turkije in Suriname en ere-lid van de Vereniging van Economisten in Suriname.

Drs. G.M. (Gerard) Raghoenathsingh, MBA | Operations Directeur

Gerard Raghoenathsingh is bedrijfseconoom (Anton de Kom Universiteit van Suriname) en bezit een masters degree in Business Administration van de Maastricht School of Management met als specialisatie Corporate Strategy and Economic Policy. Hij is sinds 1991 verbonden aan de Hakrinbank en bekleedde sindsdien diverse functies. Op 1 augustus 2001 werd hij benoemd tot Onderdirecteur en ingaande 1 juli 2008 tot Financieel directeur binnen de Raad van Bestuur. Op 1 januari 2013 werd hij benoemd tot Operations directeur. Hij was secretaris van de Vereniging voor de Effectenhandel in Suriname, ondervoorzitter van de Surinaamse Bankiersvereniging, en president-commissaris van BNETS N.V..

Drs. R.P.V. (Rafiek) Sheorajpanday | Onderdirecteur Financiële Zaken

Rafiek Sheorajpanday heeft bedrijfskunde aan de Erasmus Universiteit Rotterdam gestudeerd met als specialisatie Financieel Management. Hij heeft vanaf zijn indiensttreding in november 2000 diverse, met name financiële functies bekleed bij de bank. Per 1 januari 2012 volgde zijn aanstelling tot Onderdirecteur Financiële Zaken. Hij is ook lid van het bestuur van stichting CT-Scan '92.

HAKRINBANK

Hoofdkantoor

Dr. Sophie Redmondstraat 11-13
P.O.Box 1813 Paramaribo

Telefoon : (597) 477722
Fax : (597) 472066 - (597) 475073
E-mail : clientenservice@hakrinbank.com
executiveboard@hakrinbank.com

Website : www.hakrinbank.com
Swiftcode : HAKRSRPA

Bijkantoren

Nieuwe Haven

Havencomplex
Telefoon : (597) 40 18 36
Fax : (597) 40 24 66

Tourtonne

Hk. Jacques Gompertsstraat / Zilverstraat
Telefoon : (597) 45 19 77
Fax : (597) 55 13 62

Latour

Hk. Indira Gandhieweg / Latourweg 10
Telefoon : (597) 48 18 02
Fax : (597) 48 18 56

Flora

Mr. Jagernath Lachmonstraat 164
Telefoon: (597) 49 78 75
Fax : (597) 49 93 57

Tamanredjo

Hadji Iding Soemitaweg 471
Telefoon: (597) 03 56 446
Fax : (597) 03 56 447

Nickerie

G.G. Maynardstraat 49
Telefoon: (597) 02 31 176, 02 31 711, 02 31 750,
Fax : (597) 02 31 931

Dochtermaatschappijen

Nationale Trust- en Financierings Maatschappij N.V. (NTFM)

Dr. Sophie Redmondstraat 11-13
Telefoon : (597) 410000
Fax : (597) 479874
E-mail : ntfm@hakrinbank.com

Hakrinbank Real Estate N.V.

Dr. Sophie Redmondstraat 11-13
Telefoon : (597) 477722
Fax : (597) 479088
E-mail : executiveboard@hakrinbank.com

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
1207 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60637
TEL: 773-936-3200
WWW.CHICAGO.LIBRARY.ORG

Rafael Chan, Helio Phoeli, Simone Reeder, Erwin Nelis en Remy Amatjasir
Fotografie

Suriname Conservation Foundation, Kabalebo Nature Resort,
Michi Natural Foods N.V., Food and Agricultural Industries N.V. (FAI)
Bijzondere bijdrage

ideeën
creatieve vormgeving & marketing
Concept & opmaak

Drukkerij Leo Victor
Druk

